

The Project Gutenberg eBook of Edda: taruopillinen alkuosa; Gylfin harhanäky (Gylfaginning), by Snorri Sturluson

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Edda: taruopillinen alkuosa; Gylfin harhanäky (Gylfaginning)

Author: Snorri Sturluson

Release date: April 13, 2014 [EBook #45373]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK EDDA: TARUOPILLINEN ALKUOSA; GYLFIN HARHANÄKY (GYLFAGINNING) ***

Produced by Juha Kiuru

EDDA

Taruopillinen alkuosa

Gylfin harhanäky (Gylfaginning)

Kirj.

SNORRI STURLUSON

Islantilaisesta tekstistä suomennos

WSOY, Porvoo, 1911.

Gylfin harhanäky.

1. Gylfi oli erään miehen nimi, hän oli kuningas ja viisas ja loitsutaitoinen mies. Hän ihmetteli suuresti sitä, että Aasakansa oli niin taitava, että kaikki kävi heidän mielensä mukaan. Hän mietti, johtuisiko se heidän omasta olennostaan, vaiko niistä jumaluusvoimista, joita he palvelivat. Hän lähti Aasain kartanoon, (ásgardr) vaan kulki salaa kätkeytyen vanhan miehen haahmoon pysyäkseen siten

tuntemattomana; mutta Aasat olivat niin paljon viisaampia, että heillä oli ennakkotietämys, ja he näkivät hänen matkansa, ennenkuin hän tuli, ja asettivat hänelle harhanäkyjä vastaan. Kun hän tuli linnaan sisälle, näki hän niin korkean salin, että hänen silmänsä tuskin kantoivat sen yli. Sen katto oli peitetty kultaisilla kilvillä kuin pärekatto.

Gylfi näki miehen salin ovella, tämä leikki niin taitavasti veitsillä, että seitsemän kappaletta oli yhtäkaa ilmassa. Mies kysyi ensiksi hänen nimeänsä; hänen nimensä oli Gangleri (matkasta väsynyt) ja hän oli eksynyt tieltä ja pyysi yösijaa ja kysyi, kuka omisti salin. Mies vastasi, että se oli heidän kuninkaansa oma: "vaan minä voin saattaa sinut hänen luokseen, silloin saat itse kysyä hänellä hänen nimeänsä", ja mies kääntyi hänen edellään saliin; mutta hän meni jälestä, ja heti ovi sulkeutui heidän kintereillään. Siellä näki hän paljon huoneita ja paljon kansaa, muutamat pelasivat, muutamat joivat, muutamat olivat asestettuina ja urheilivat. Silloin katsahti hän ympärilleen, ja luuli huomaavansa paljon epäilyttävää siinä, mitä hän näki; silloin arveli hän: "Kaikki ovenpielet on tutkittava, ennenkuin astuu edemmäs sisälle, ei voi tietää, missä vihamiehet istuvat väijyksissä."

Hän näki kolme kunniaistuinta, joista jokainen oli toistaan ylempänä, ja kolme miestä istui niillä, yksi kullakin istuimella. Silloin kysyi hän, mitkä päällikköjen nimet olivat. Mies, joka oli johtanut hänet sisälle, vastasi, että se, joka istui alimmaisella kunniaistuimella, oli kuningas: "ja hänen nimensä on Hárr (korkea), se, joka istuu lähinnä häntä, on nimeltään Jafnhárr (yhtä korkea) ja se, joka istuu ylinnä, on nimeltään Thrídi (kolmas)". Sitten kysyi Hárr tulokkaalta, oliko hänellä muita asioita, mutta Hárin salissa oli ruokaa ja juomaa tarjona hänelle niinkuin kaikille muillekin. Gangleri sanoi, että hän ensin tahtoi kysyä, oliko sisällä joku viisas mies. Hárr sanoi ettei hän pääsisi eheänä ulos, ellei hän osoittautuisi viisaimmaksi: "ja seiso sinä niin kauvan kuin kysyt: hän on istuva, joka vastaa".

2. Gangleri alkoi näin puheensa: "Kuka on korkein tai vanhin jumalista?" — Hárr sanoi: "Hänen nimensä on Alfodr (kaikkein isä) meidän kielemme, mutta vanhassa Asgardissa oli hänellä 12 nimeä, ensimmäinen on Alfodr, toinen Herran eli Herjan, kolmas Nikarr eli Hnikarr, neljäs Nikudr eli Hnikudr, viides Fjólnir, kuudes óski, seitsemäs ómi, kahdeksas Biflidi eli Biflindi, yhdeksäs Svidurr, kymmenes Svidrir, yhdestoista Vidrir, kahdestoista Jálgr eli Jálkr". — Silloin kysyi Gangleri: "Missä on tämä jumala ja minkälainen valta hänellä on ja mitä mainetekoja on hän tehnyt?" — Hárr sanoi: "Hän elää ikuisiin aikoihin ja hallitsee koko valtakuntaansa ja vallitsee kaikkea, suurta ja pientä." — Silloin sanoi Jafnhárr: "Hän loi taivaan ja maan ja ilman ja kaiken niihin kuuluvan". — Silloin sanoi Thrídi: "Suurinta on sentään se, että hän loi ihmisen ja antoi hänelle sielun, joka on elävä eikä häviävä, vaikka ruumiset mätänevät maaksi tai palaa tuhaksi. Kaikki ihmiset, joilla on oikea usko, tulevat elämään ja olemaan hänen kanssaan paikassa nimeltä Gimlé, mutta pahat ihmiset menevät Hel'iin (Manalaan) ja sieltä Niflhel'iin (Pimentolaan), joka on alhaalla yhdeksännessä maailmassa." — Silloin sanoi Gangleri: "Mitä teki hän, ennenkuin taivas ja maa luotiin?" — Silloin vastasi Hárr: "Silloin oli hän Hrímrhurs'ien (jääjättiläisten) luona".

3. Gangleri sanoi: "Mikä oli alku, tai miten se syntyi, tai mitä oli ennen sitä?" — Hárr vastasi: "Kuten sanotaan Voluspá'ssa (velhon ennustuksessa): 'Ajan alussa ei ollut olemassa mitään, ei hiekkaa, ei järveä, ei viileitä aaltoja, ei ollut maata, ei taivasta sen yläpuolella, Ginnungagap (ammottava kuilu) oli olemassa, ruohoa ei ollut'."

Silloin sanoi Jafnhárr. "Monta ikäkautta ennen kuin maa luotiin Niflheimr (Sumula, Pimentola). Sen keskellä on lähde, jota kutsutaan nimellä Hvergelmir (kohiseva kattila), ja siitä lähtevät joet, joiden nimet ovat: Svól, Gunnthrá, Fjorm, Fimbulthul, Slídr ja Hrid, Sylgr ja Ylgr, Vid, Leiptr, lähinnä Hel'in aitausta on Gjöll." — Silloin sanoi Thrídi: "Ensiksi oli kumminkin olemassa maailma eteläisellä puoliskolla nimeltä Múspell (Panula); se on valoisa ja kuuma, se seutu on leimuava ja palava, ja mahdoton asua niille, jotka ovat outoja siellä eivätkä omista siellä perintötilaa. Surtr (musta) on nimeltään hän, joka istuu siellä maan rajalla maata puolustamassa. Hänellä on välkkyvä miekka, ja maailmanlopussa on hän lähtevä hävittämään ja voittamaan kaikki jumalat ja polttava koko maailman tulella."

4. Gangleri sanoi: "Mitä tapahtui, ennenkuin sukukunnat syntyivät ja ihmiskunta enentyi?" — Silloin sanoi Hárr: "Kun ne joet, joiden nimi on élivágar, olivat tulleet niin kauvas alkulähteestään, että myrkkylvirta, joka seurasi mukana, hyytyi tulesta vuotavan kuonan lailla, muuttui se jääksi, ja kun tämä jää pysähtyi eikä enää vyörynyt, peittyi se kuuralla, mutta kostea usva, joka nousi myrkyistä, jäättyi kuuraksi, ja kuurakerros kasaantui toisen päälle aina Ginnungagap'iin (kurimukseen) asti." — Silloin sanoi Jafnhárr: "Se osa Ginnungagap'ia, joka on pohjoiseen päin, täyttyi jään ja kuuran painosta ja siellä oli hienoa sadetta ja tuulta, mutta Ginnungagap'in eteläinen osa keveni, koska sitä kohtasivat kipinät, jotka sinkoilivat Múspellzheimistä." — Silloin sanoi Thrídi: "Niinkuin Niflheimistä tuli kylmää, ja niinkuin kaikki siellä oli kauheata, niin oli kaikki se, mikä oli Múspell'in läheisyydessä, kuumaa ja valoisaa, mutta Ginnungagap oli leuto kuin tyyni ilma. Kun nyt kuuma ilma kohtasi kuuran, niin että tämä suli ja alkoi tippua, tuli niihin tippuviin pisaroihin eloa sen voimasta, joka lähetti kuumuuden, ja syntyi ihmisen näköinen olento, häntä kutsutaan nimellä Ymir, mutta jääjättiläiset kutsuvat häntä

nimellä Aurgelmir, ja hänestä polveutuvat jääjättiläisten suvut."

Silloin sanoi Gangleri: "Kuinka syntyi hänestä sukuja, ja kuinka saattoi käydä niin, että tuli monta ihmistä, vai luuletteko hänet jumalaksi, josta nyt olet puhunut?" — Silloin vastasi Jafnhárr: "Emme millään muotoa pidä häntä jumalana, hän oli häijy ja kaikki hänen sukulaisensa samoin, niitä me kutsumme jääjättiläisiksi. Mutta niin kerrotaan, että kun hän nukkui, hikosi hän, ja silloin kasvoi hänen vasemman käsivartensa alta mies ja vaimo, ja hänen toinen jalkansa sai toisen kanssa pojan, ja siten syntyivät suvut, ne ovat jääjättiläisiä. Vanhaa jääjättiläistä me kutsumme nimellä Ymir."

5. Silloin sanoi Gangleri: "Missä asui Ymir ja millä hän eli?" — Hárr vastasi: "Kun kuura sulii, tapahtui lähinnä, että siitä syntyi lehmä, jonka nimi oli Audumla, ja sen utarista juoksi neljä maitojokea, ja se antoi Ymille ravintoa." — Silloin sanoi Gangleri: "Millä lehmä eli?" — Hárr sanoi: "Se nuoleskeli kuurakiviä, jotka olivat suolaisia, ja ensimmäisenä päivänä, jona se nuoleskeli kiviä, tuli niistä illalla ihmisen hiukset, toisena päivänä ihmisen pää, kolmantena päivänä oli siinä koko ihminen. Häntä kutsuttiin nimeltä Búri, ja hän oli kaunis ulkomuodoltaan, suuri ja voimakas. Hän sai pojan, jonka nimi oli Borr. Tämä sai puolisoskseen naisen, jonka nimi oli Bestla, hän oli Bolthorn-jättiläisen tytär. He saivat kolme poikaa, yhden nimi oli ódinn, toisen Vili (tahto), kolmannen Vé (pyhä). Ja minun uskoni on, että tämä Odinn ja hänen veljensä hallitsevat taivasta ja maata, me uskomme, että se oli hänen nimensä. Se on sen miehen nimi, jonka me tiedämme suurimmaksi ja mainehikkaimmaksi, ja te voitte hyvin kutsua häntä samoin."

6. Silloin sanoi Gangleri: "Miten kävi heidän suvulleen, ja kuka oli mahtavin?" — Silloin vastasi Hárr: "Borin pojat surmasivat Ymir-jättiläisen. Mutta kun hän kaatui, vuoti niin paljon verta hänen haavoistaan, että siihen hukkuu koko jääjättiläisten suku, lukuunottamatta yhtä, joka pelastui huonekuntineen. Häntä kutsuvat jättiläiset nimellä Bergelmir. Hän astui ruuheensa vaimoineen, ja he pelastuivat siinä, ja heistä polveutuvat jääjättiläisten suvut."

7. Silloin sanoi Gangleri: "Mihin ryhtyivät silloin Borin pojat, koska sinä uskot, että he olivat jumalia?" — Hárr sanoi: "Siitä on paljon kertomista. He ottivat Ymin ja veivät hänet keskelle Ginnungagap'ia ja loivat hänestä maan — hänen verestään meren ja sisäjärvet, maa luotiin lihasta, mutta kalliot luista, ja kivistöt ja kiviroykkiöt he loivat hampaista ja poskihampaista ja niistä luista, jotka oli murrettu." — Silloin sanoi Jafnhárr: "Verestä, joka vuoti haavoista ja virtasi vapaasti, tekivät he meren ja ympäröivät ja kiinnittivät tällä maan ja panivat tämän meren sen ympärille, ja useimpain ihmisten tulee olemaan mahdotonta päästä tämän yli." — Silloin sanoi Thrídi: "He ottivat myös hänen pääkallonsa ja tekivät siitä taivaan ja asettivat sen maan yli neljälle ilmansuunnalle, ja joka kolkkaan panivat he kääpiön, niiden nimet ovat: Austri (Itä), Vestri (Länsi), Nordri (Pohja), Sudri (Etelä). Sitten ottivat he ne kipinät ja säkenet, jotka lentelivät ilmassa ja olivat singonneet Múspellzheimistä, ja panivat ne keskelle Ginnungagap'ia taivaalle sekä ylös että alas valaisemaan taivasta ja maata. He määräsivät kaikille valoille paikat, muutamille taivaalla, muutamat taas kulkivat irrallaan taivaan alla, ja he määräsivät kumminkin niillekin paikan ja säätivät niiden radan. Näin sanotaan vanhoissa runoissa, että siitä lähtien erotettiin päivä ja yö ja laskettiin vuodet."

Silloin sanoi Gangleri: "Ne ovat kummallisia tapahtumia, joista nyt kuulen, maa on ihmeellisesti valmistettu ja taidokkaasti luotu. Millainen oli maan muoto?" — Silloin vastasi Hárr: "Se on pyöreä ulkomuodoltansa ja sen ulkopuolella on syvä meri. Tältä merenrannikolta antoivat he jättiläisten suvulle maita asuttaviksi, mutta edemmäksi sisämaahan rakensivat he linnoituksen jättiläisten vihamielisyyden varalta. Tähän ympärysmuuriin käyttivät he Ymir-jättiläisen kulmakarvoja ja nimittivät sen nimellä Midgardr (keskikartano). He ottivat myös hänen aivonsa, heittivät ne ilmaan ja tekivät niistä pilvet."

8. Silloin sanoi Gangleri: "Paljon näyttävät he minusta toimittaneen, kun maa ja taivas oli luotu ja aurinko ja taivaankappaleet asetettu paikoilleen ja määrätty päivän ja yön vaihtelu. Mutta mistä tulivat ihmiset, jotka kansoittivat maan?" — Silloin vastasi Hárr: "Kun Borin pojat kulkivat pitkin merenrantaa, löysivät he kaksi puuta, nostivat puut ja loivat niistä ihmisiä; ensimmäinen heistä antoi heille hengen ja elämän, toinen järjen ja liikuntokyvyn, kolmas ulkomuodon, puhekyvyn, kuulon ja näön, he antoivat heille vaatteet ja nimet, miehen nimi oli Askr ja naisen Embla, ja heistä polveutuu se ihmissuku, jolle annettiin asuinpaikka Midgardin sisäpuolella. Sen jälkeen he tekivät itselleen keskelle maailmaa linnan, jota kutsutaan nimellä Asgardr, sitä kutsuvat ihmiset nimellä Trója. Sinne asettuivat jumalat ja heidän sukunsa asumaan, ja sen jälkeen tapahtui suuria tapahtumia ja muutoksia sekä maassa että ilmassa. Siellä on paikka, jonka nimi on Hlidskjálf, ja kun Alfodr istui sinne kunniaistuimelle, näki hän kaikki maailmat ja jokaisen ihmisen toimen ja ymmärsi kaiken, mitä hän näki. Hänen vaimonsa oli nimeltään Frigg Fjorgvinin tytär, ja heistä polveutuu se suku, jota me kutsumme Aasa-suvuksi, ja se asui vanhassa Asgardissa ja siihen kuuluvissa valtakunnissa ja on se jumalista polveutuva suku. Ja sen tähden voi hänellä olla nimi Alfodr, että hän on kaikkien jumalien ja ihmisten ja kaiken sen isä, joka hänen ja hänen voimansa nojalla valmistettiin. Maa oli hänen tyttärensä ja hänen vaimonsa, siitä sai hän ensimmäisen pojan, se on ása-Thórr; tässä oli väkeä ja voimaa, jolla hän voittaa kaikki elolliset olennot."

9. "Norfi eli Narfi oli nimeltään jättiläinen, joka asui Jotunheimissa (Jättien kodissa), hänellä oli tytär nimeltä Nött (Yö); tämä oli musta ja tumma, jommoinkin hänen sukunsakin oli. Hän oli naimisissa miehen kanssa, jonka nimi oli Nagltari, heidän poikansa oli nimeltään Audr. Sen jälkeen oli hän naimisissa miehen kanssa, jonka nimi oli ánarr; Jord (Maa) oli nimeltään heidän tyttärensä. Viimeksi sai hänet Delligr, joka oli Aasasukua, heidän poikansa oli Dagr (Päivä), hän oli vaalea ja kaunis tullen isäänsä. Silloin otti Alfodr Nött'in ja Dagin, hänen poikansa, ja antoi heille kaksi hevosta ja kahdet rattaat ja lähetti heidät ylös taivaalle ajamaan vuorokaudessa ympäri maan. Nött ajaa edeltä hevosella, jota kutsutaan nimellä Hrimfaxi (Kuuraharja), joka aamu se kastaa maan kuolainvaahdolla. Dagilla on hevonen nimeltä Skinfaxi (Heloharja), ja se valaisee harjallaan koko ilman ja maan."

10. Silloin sanoi Gangleri: "Kuinka ohjaa hän auringon ja kuun kulkua?" — Hárr sanoi: "Eräällä miehellä nimeltä Mundilfari oli kaksi lasta, ne olivat niin kauniita ja somia, että hän nimitti poikansa nimellä Máni (Kuu) ja tyttärensä nimellä Sól (Aurinko), ja nautti tämän miehelle, jonka nimi oli Glenr. Mutta jumalat vihastuivat sellaisesta ylimielisyydestä ja ottivat nuo sisarukset ja asettivat heidät taivaalle ja antoivat Sól'in ajaa sitä hevosta, joka veti jumalien luoman auringon rattaita. Aurinko oli luotu valaisemaan maailmoja siitä kipinästä, joka sinkosi Múspeltzheimistä. Niiden hevosten nimet ovat árvakr ja Alsvidr, mutta hevosten lapojen alle panivat jumalat kaksi tuulipaljetta heitä vilvoittamaan, muutamissa muinaisrunoissa kutsutaan tätä laitosta nimellä ísarnkol (raudankylmä tuulahdus). Máni ohjaa kuun kulkua ja vallitsee uutta kuuta ja täyttä kuuta. Hän nosti maasta kaksi lasta, joiden nimet olivat Bil ja Hjúki, näiden mennessä Byrgir nimiseltä kaivolta kantaen olallaan saavia nimeltä Ságr ja tankoa nimeltä Simul. Vidfinnr oli nimeltään heidän isänsä. Nämät lapset seuraavat Mánia kuten maasta saattaa nähdä."

11. Silloin sanoi Gangleri: "Nopeaan kulkee aurinko ja melkein kuin pelkäisi se, eikä se kiirehtisi enempiä kulkuaan, jos se pelkäisi kuolemataan." — Silloin vastasi Hárr: "Ei ole kumma, että se kulkee kiivaasti, lähellä käy se, joka sitä ahdistaa, eikä sillä ole muuta neuvoa kuin paeta." — Silloin sanoi Gangleri: "Kuka sitä kiusaa?" — Hárr sanoi: "Kaksi sutta, ja se, joka käy sen jälessä, on nimeltään Skoll, sitä se pelkää ja se onkin sieppaava auringon. Toisen nimi on Hati Hródvitnin poika, joka juoksee sen edellä, ja on sieppaava kuun, ja niin on käyvä." — Silloin sanoi Gangleri: "Mistä sudet polveutuvat?" — Hárr sanoi: "Jättiläisnainen asuu itäänpäin Midgardista metsässä, jonka nimi on Járnvidr, siinä metsässä asuvat jättiläisnaiset, joiden nimi on Járnvidjur. Mutta vanha jättiläisnainen synnyttää monta jättiläistä, kaikki sudenhaahmoisia, ja siitä suvusta ovat nämä sudet. Ja niin kerrotaan, että suvusta tulee yksi mahtavimmaksi, jota kutsutaan nimellä Mánagarmr (Kuunkoira). Se täyttää itsensä kaikkien ihmisten elämällä, jotka kuolevat, ja se nielee kuun ja pirskoittaa verellä taivaan ja koko ilman; sen tähden aurinko kadottaa valonsa, ja tuulet ovat silloin levottomia ja puhaltavat siellä ja täällä."

12. Silloin sanoi Gangleri: "Mikä tie vie maasta taivaaseen?" — Silloin vastasi Hárr ja hymyili: "Se ei ollut viisaasti kysytty. Eikö sinulle ole sanottu, että jumalat rakensivat sillan maasta taivaaseen, jonka sillan nimi on Bifrost? Sen olet kyllä nähnyt, mutta on mahdollista, että te kutsutte sitä sateenkaareksi. Se on kolmivärinen ja sangen vahva ja suuremmalla taidolla ja ymmärryksellä tehty kuin muut rakennukset. Mutta niin vahva kuin se onkin, murtuu se, kun Múspell'in pojat tulevat ja ajavat sen yli, ja niin heidän hevosensa uivat suurten jokien yli ja siten he pääsevät perille." — Silloin sanoi Gangleri: "Minusta tuntuu siltä, etteivät jumalat ole rakentaneet siltaa luotettavan vahvaksi, koska se voi murtua, vaikka he kumminkin voivat tehdä kuten tahtovat." — Silloin sanoi Hárr: "Eivät jumalat ansaitse moitetta tästä rakennuksesta, Bifrost on hyvä silta, mutta tässä maailmassa ei ole ainoatakaan kappaletta, joka kestäisi, kun Múspell'in pojat tekevät tuhoja."

13. Silloin sanoi Gangleri: "Mihin ryhtyi Alfodr sitten, kun Asgardr oli tehty?" — Hárr sanoi: "Aluksi asetti hän hallitusmiehiä ja pani heidät kanssaan määräämään ihmisten kohtaloita ja neuvottelemaan linnan järjestelystä, se tapahtui Idavollr nimisessä paikassa keskellä linnaa. Heidän ensimmäinen tekonsa oli temppelin rakentaminen, jossa heidän kaksitoista istuintaan oli, paitsi Alfodr'ille kuuluvaa kunniaistuinta. Tämä rakennus on maailman parhaiten tehty ja suurin, siinä on ulkopuolelta ja sisäpuolelta kaikki kuin pelkkää kultaa. Tätä paikkaa kutsutaan nimellä Gladsheimr (Ilola t. Loistola). He tekivät toisenkin rakennuksen, se oli temppeli, joka kuului jumalattarille, se oli sangen kaunis rakennus, sitä kutsutaan nimellä Vingólf. Sitten tekivät he rakennuksen, johon he asettivat ahjoja ja sen lisäksi tekivät he vasaran, pihdit ja alasimen ja sitten kaikki muut työkalut. Sitten takoivat he metallia ja kiveä ja puuta, ja niin runsaasti sitä metallia, jonka nimi on kulta, että kaikki heidän talouskalunsa ja valjaansa olivat kullasta. Tätä aikaa kutsutaan kultakaudeksi, kunnes sen turmeli naisten tulo; nämät tulivat Jotunheimista. Sitten jumalat istuivat istuimilleen ja toimittivat tuomioitaan ja muistivat, että kääpiöt olivat vironneet eloon mullassa ja maan sisässä kuin madot lihassa. Kääpiöt oli ensiksi luotu ja ne olivat vironneet henkiin Ymin ruumiissa, jossa ne elivät matoina; mutta jumalien käskystä saivat ne ihmisjärjen ja ihmismuodon, ne asuvat kumminkin maan sisässä ja kivissä."

14. Silloin sanoi Gangleri: "Missä on jumalien pääpaikka tai pyhäkkö?" — Hárr vastasi: "Se on Yggdrasil'in saarnen luona, siellä tulevat jumalat joka päivä langettamaan tuomioitaan." — Silloin sanoi Jafnhárr: "Saarni on suurin ja paras kaikista puista, sen oksat ulottuvat yli koko maailman ja kohoavat

taivaan yli. Puun kolme juurta pysyttävät sitä pystyssä ja ne haarautuvat hyvin kauvas toisistaan: yksi on Aasojen luona, toinen jääjättiläisten, siellä, missä muinoin oli Ginnungagap, ja kolmas on Niflheimin yläpuolella. Tämän juuren alla on Hvergelmir, ja Nidhoggr nakertaa alhaaltapäin juuria. Multa sen juuren alla, joka haarautuu jääjättiläisiä kohden, on Mímisbrunnr (Mímin kaivo), siinä on viisautta ja ymmärrystä. Hän, joka omistaa kaivon, on nimeltään Mímir, hänellä on hyvin paljon tietoja, koska hän juo kaivosta Gjallarhorn-nimisellä juomasarvella. Sinne tuli Alfodr ja pyysi yhtä siemausta kaivosta, mutta hän ei saanut, ennenkuin antoi silmänsä pantiksi. — Saarnen kolmas juuri on taivaalla, ja sen alla on kaivo, joka on sangen pyhä ja jonka nimi on Urdarbrunnr, siellä on jumalilla tuomiopaikkansa. Joka päivä ratsastavat Aasat sinne ylös Bifrost'in yli, jonka nimi on myös Asbrú (Aasain silta). Aasain hevosten nimet ovat nämä: Sleipnir on paras, se on Odinin, sillä on kahdeksan jalkaa; toinen on Gladr, kolmas Gyllir, neljäs Glenr, viides Skeidbrimir, kuudes Silfrintopr, seitsemäs Sinir, kahdeksas Gísl, yhdeksäs Falhófnir, kymmenes Gulltopr, yhdestoista Léttfeti. Baldr'in hevonen oli poltettu hänen kanssaan, mutta Thórr kävelee tuomiopaikalle ja kahlaa ne joet, joiden nimet ovat nämä: Kormt ja Ormt ja kaksi Kerlaug'ia; ne joet on Thórr kahlaava joka päivä, kun hän langettaa tuomionsa Yggdrasilin saarnen luona; sillä Asbrú palaa täydessä liekissä, pyhät vedet kiehuvat."

Silloin sanoi Gangleri: "Palaako Bifrost'illa tuli?" — Hárr sanoi: "Se punainen, minkä näet kaaressa, on palavaa tulta. Vuorijättiläiset tahtoisivat tulla ylös taivaalle, jos kaikki, jotka tahtovat lähteä, voisivat kulkea Bifrost'in yli. On monta kaunista paikkaa taivaalla, ja kaikkialla on siellä jumalallinen puolustusvarustus. Saarnen alla kaivon luona on ihana sali, ja siitä salista tulee kolme impeä, jotka ovat nimeltään Urdr, Verdandi, Skuld (olleisuus, syntyväisyys, tulevaisuus). Nämä immet määräävät ihmisten iän, niitä kutsumme me Norniksi (Kohtalottariksi). Mutta on myös monta muuta Nornaa, jotka tulevat jokaisen lapsen luo, kun se on syntynyt, määräämään sen ikää, ja nämät ovat jumalien sukua. On toisia keijukaisten sukua ja kolmas laji kääpiöitten sukua."

Silloin sanoi Gangleri: "Jos Nornat vallitsevat ihmisten kohtaloita, niin ne jakavat lahjansa hyvin epätasaisesti, koska muutamilla on hyvä elämä ja paljon valtaa, muutamilla taas vähäinen osa tai valta, muutamilla pitkä elämä, muutamilla lyhyt." — Hárr sanoi: "Hyvät Nornat ja hyvää sukuperää olevat suovat hyvän elämän, mutta kun onnettomuus kohtaa ihmisiä, on se pahojen Nornien syy."

15. Silloin sanoi Gangleri: "Mitä muita kummia on kerrottava saarnesta?" — Hárr sanoi: "Paljon on siitä sanottavaa. Saarnen oksilla istuu kotka, joka on sangen viisas, mutta sen silmien välissä istuu haukka, jonka nimi on Vedrfofnir. Orava, jonka nimi on Ratatoskr, juoksentele ylös ja alas saarnea pitkin ja kuljettaa vihanviestejä kotkan ja Nidhoggr-käärmeen välillä, mutta neljä hirveä juoksentele saarnen oksilla ja syö tuoreita vesoja, niiden hirvien nimet ovat: Dáinn, Dvalin, Duneyrr, Durathrór. Mutta niin paljon käärmeitä on Hvergelmissä Nidhoggin kanssa, ett'ei kieli voi kertoa. — Ja kerrotaan, että Nornat, jotka asuvat Urdarbrunnin luona, ottavat joka päivä vettä kaivosta ja sen mukana kaivon ympärillä olevaa mutaa ja pirskoittavat sitä saarnen päälle, jotteivät sen oksat kuivuisi eivätkä mätänisi. Mutta se vesi on niin pyhää, että kaikki, mikä joutuu kaivoon, tulee yhtä valkoiseksi kuin munankuoren sisäpuolella oleva kalvo. — Kastetta, joka siitä putoo maahan, kutsutaan hunajakasteeksi, ja siitä elävät mehiläiset. Kaksi lintua syntyy Urdarbrunnissa, niitä kutsutaan joutseniksi ja niistä polveutuu lintusuku nimeltä joutsenet."

16. Silloin sanoi Gangleri: "Paljon tietoja voit antaa taivaasta. Mitä muita pääpaikkoja on siellä paitsi Urdarbrunnr? — Hárr sanoi: "Siellä on monta uhkeata paikkaa. Siellä on paikka, jota kutsutaan nimellä álfheimr (keijukaisten koti), ja jossa asuu kansa nimeltä Ljósálfar (valo-keijukaiset), mutta Dökkálfir (tummat keijukaiset) elävät alhaalla maan sisässä. Ne ovat erilaiset ulkomuodoltaan, mutta vielä erilaisemmat olennoiltaan. Valokeijukaiset ovat ulkomuodoltaan aurinkoa kauniimmat, mutta tummat keijukaiset ovat mustempia kuin piki. Vielä on siellä paikka, jota kutsutaan nimellä Breidablik (laaja loiste) ja jota kauniimpaa paikkaa ei ole olemassa. Siellä on myös paikka nimeltä Glitnir (kimalteleva), jonka seinät ja pilarit ja pylväät ovat punaisesta kullasta ja katto hopeasta. Vielä on siellä paikka nimeltä Himinbjorg (Taivaanvaara), se sijaitsee taivaanrannalla, sillankorvassa, missä Bifrost koskettaa taivasta. Vielä on siellä suuri olopaikka, jonka nimi on Valaskjálf (taistelussa kaatuneitten pankko), se on Odinin. Sen tekivät jumalat ja kattoivat sen puhtaalla hopealla, siinä on Hlidskjálf-niminen kunniaistuini, ja kun Alfodr istuu tällä istuimella, näkee hän kaikki maailmat. Eteläisellä taivaanrannalla on rakennus, joka on kaikkein kaunein ja aurinkoa loistavampi ja jonka nimi on Gimlé. Se pysyy pystyssä, kun sekä taivas että maa ovat hukkuneet, ja siinä paikassa tulevat hyvät ja hurskaat ihmiset ikuisesti asumaan."

Silloin sanoi Gangleri: "Mikä suojelee tätä paikkaa, kun Surtin liekki polttaa taivaan ja maan?" — Hárr sanoi: "Kerrotaan, että on olemassa toinen taivas tämän etelä- ja yläpuolella ja sen nimi on Andlangr, mutta sen yläpuolella taas on kolmas ja sen nimi on Víðbláinn, siinä taivaassa luulemme tämän paikan olevan, ja yksin valokeijukaisten nyt elävän niillä seuduin."

17. Silloin sanoi Gangleri: "Mistä tulee tuuli? Se on niin voimakas, että se liikuttaa suuret meret ja lietsoo tulta, mutta miten voimakas se lieneekin, ei kukaan saata nähdä sitä, miten ihmeellisesti se on

luotu." — Silloin sanoi Hárr: "Sen voin kyllä sanoa sinulle. Pohjoisella taivaanrannalla istuu jättiläinen, jonka nimi on Hrásvelgr (Ruumiinahmija), hän on kotkan haahmossa, ja kun se lehahtaa lentoon, silloin tulee sen siipien alta ilmaa."

18. Silloin sanoi Gangleri: "Mistä johtuu suuri eroavaisuus kuuman kesän ja kylmän talven välillä?" — Hárr sanoi: "Ei viisas mies niin kysyisi, sillä sen tietävät kaikki sanoa, mutta, jos sinä yksin olet niin tietämätön, ettet ole tätä kuullut, niin luen sen sinulle kumminkin hyväksi, että ennemmin kysyt niin taitamattomasti sitä, mitä sinun tulisi tietää, kuin kauvemmin olet tietämätön siitä. Svásudr on hänen nimensä, joka on Sumar'in (Kesän) isä, ja hän viettää iloista elämää, niin että hänen nimensä mukaan kutsutaan 'svásligt' kaikkea, mikä on lauhkeaa. Vetr'in (talven) isää kutsutaan milloin nimeltä Vindljóni (Tuulentuoja), milloin nimellä Vindsvalr (Tuulenvilpeä); hänen isänsä on Vásadr (Kylmänkosteä). Nämä esi-isät olivat julmia ja tylyjä ja Vetr'illa on heidän luonteensa."

19. Silloin sanoi Gangleri: "Mitkä ovat ne Aasat, joihin ihmisten on uskottava?" — Hárr vastasi: "On olemassa kaksitoista jumalista polveutuva Aasaa." — Silloin sanoi Jafnhárr: "Eivät nais-Aasat ole vähemmän pyhiä eivätkä mahtavia." — Silloin sanoi Thridi: "Odinn on korkein ja vanhin Aasoista. Hän vallitsee kaikkea, ja miten mahtavia muut jumalat lienevätkin, palvelevat ne kaikki häntä kuten lapset isäänsä. Frigg on hänen puolisonsa ja hän tietää kaikki ihmiskohtalot, joskaan hän ei ennusta. — Odinin nimi on Alfodr, koska hän on kaikkien jumalien isä, hänen nimensä on myös Valfodr (Taistelun isä), koska hänen lempipoikiaan ovat kaikki ne, jotka kaatuvat taistelussa. Heille suo hän asunnoksi Valholl'in ja Vingólfín, ja heidän nimensä on siellä Einherjar (yhtä sotajoukkoa). Hänen nimensä on myös Hangagud (Hirtettyjen jumala) ja Haptagud (Sitomisen jumala), Farmagud (Kuormien jumala), ja vielä monta muuta nimeä antoi hän itselleen tultuaan kuningas Geirrodin luo: 'Nimeni on Grimr ja Gangleri, Herjann, Hjálmbéri, Thekkr, Thridi, Thudr, Udr, Helblindi, Hárr, Sadr, Svipall, Sanngetall, Herteitr, Hnikarr, Bileygr, Báleygr, Bolverkr, Fjólnir, Grimnir, Glapsvidr, Fjolsvidr, Sidhottr, Sidskeggr, Sigfodr, Hnikudr, Alfodr, Atridr, Farmatýr, Oski, Omi, Jafnhárr, Biflindi, Gondlir, Hárbardr, Svidurr, Svidrir, Jálkr, Kjalarr, Vidurr, Thrór, Yggr, Thundr, Vakr, Skilfingr, Váfudr, Hroptatýr, Gautr, Veratýr'."

Silloin sanoi Gangleri: "Suunnattoman paljon nimiä olette te antaneet hänelle, ja totta tosiaan mahtaa olla sangen viisas se, joka voi selittää tämän ja kertoa, mitkä tapaukset ovat aiheuttaneet kunkin näistä nimistä." — Silloin vastasi Hárr: "Tarvitsee paljon tietoa selittääkseen ne täydellisesti, mutta lyhyesti voin sanoa sinulle, että useimmat niistä johtuvat siitä seikasta, että yhtä monta kuin on eri kieltä maailmassa, yhtä monella eri tavalla ovat kansat luulleet olleensa pakoitettut muuntamaan hänen nimeänsä kielelleen avuksi huutaakseen ja rukoillakseen häntä. Muutamat näistä nimistä taas ovat aiheutuneet hänen matkoistaan, joista on olemassa kertomuksia, eikä sinua voi kutsua viisaaksi mieheksi, ellet tiedä kertoa näistä suurista tapahtumista."

20. Silloin sanoi Gangleri: "Mitkä ovat muiden Aasojen nimet, ja mitä he tulevat toimittamaan ja mitä mainetekoja ovat he jo suorittaneet?" — Hárr sanoi: "Thórr on heistä etevin, häntä kutsutaan nimellä Asa-Thórr eli oku-Thórr, hän on voimakkain kaikista jumalista ja ihmisistä. Hänellä on valtakunta, jonka nimi on Thrúdvangar ja hänen palatsinsa Bilskirnir, siinä on 540 lattiata, se on suurin tunnettu rakennus. — Thórrilla on kaksi pukkia, joiden nimet ovat Tanngnjóstr (Hampaan narskuttaja) ja Tanngrísir (Hampaan purija), ja vaunut, joilla hän ajaa, mutta pukit vetävät vaunuja, siksi kutsutaan häntä nimellä oku-Thórr (Tor ajaja). Hänellä on myös kolme kalleutta, yksi on vasara Mjöllnir (Musertaja), jonka jääjättiläiset ja vuorijättiläiset tuntevat, kun sitä heilutetaan, eikä kumma, sillä se on murskannut monelta heidän esi-isältään ja sukulaiseltaan pään. Hänellä on toinen mitä kallisarvoisin aarre, voimavyö, ja kun hän sen sitoo ympärilleen, tulee hänen jumalallinen voimansa puolta suuremmaksi. Kolmas suuri kalleus, mikä hänellä on, ovat rautahansikkaat, ilman niitä ei hän voi tarttua vasaran varteen. Mutta ei kukaan ole niin viisas, että voisi kertoa kaikki hänen mainetekonsa; mutta sanoa voin sinulle, että kestää kauvan aikaa, ennenkuin on kerrottu kaikki, mitä minä tiedän."

21. Silloin sanoi Gangleri: "Tahtoisin saada tietoja useammista Aasoista." — Hárr sanoi: "Toinen Odinin pojista on Baldr, ja hänestä on vain hyvää kerrottavaa. Hän on paras ja häntä rakastavat kaikki, hän on niin kaunis ulkomuodoltaan ja niin vaalea, että hänestä säteilee valoa. Eräs kasvi (Matricaria inodora, saunakukka) on niin valkoinen, että sitä verrataan Baldr'in kulmakarvoihin, se on kaikkein valkein kasvi, ja siitä voit päättää hänen kauneutensa sekä tukan- että ihonväriin nähden. Hän on viisain Aasoista ja kaunopuheisin ja armeliai, mutta hänellä on se ominaisuus, ettei mikään hänen tuomioistaan voi kallistua (puolueellisesti). Hän asuu Breidablik'issä, joka on taivaalla, siinä paikassa ei saa olla mitään saastaista."

22. "Kolmas Aasa on nimeltään Njordr, hän asuu taivaalla paikassa, jonka nimi on Nóatún (laivavalkama), hän määrää tuulen suunnan ja hillitsee meren ja tuulen, häntä tulee huutaa avuksi merenkulkuun ja kalastukseen. Hän on niin voimakas ja rikas, että voi antaa sekä maata että irtainta omaisuutta niille, jotka häntä rukoilevat, ja häntä tulee avuksi huutaa niiden saavuttamiseksi. Njordr ei ole Aasa-sukua, hänet kasvatettiin Vanaheimissä (Vanein kodissa), mutta Vanit antoivat hänet sotavangiksi jumalille ja ottivat sijaan sotavangin nimeltä Hönir, hän sai aikaan sovinnon jumalien ja

Vanien välille. Njordilla on vaimona Thjaza-jättiläisen tytär nimeltä Skadi. Skadi tahtoo asua siinä paikassa, jonka hänen isänsä oli omistanut, se on muutamilla tuntureilla ja sen nimi on Thrymheimr (Kohinan koti), mutta Njodr tahtoo olla lähellä merta. He sopivat siitä, että he olisivat yhdeksän yötä Thrymheimissä ja sitten toista yhdeksän yötä Nóatún'issa. Mutta kun Njodr tuli takaisin Nóatún'iin tuntureilta, lausui hän tämän: 'Ikävät olivat minusta tunturit, en ollut niillä kauan, ainoastaan yhdeksän yötä; susien ulvonta kuulosti minusta pahalta verraten joutsenen lauluun.' Silloin lausui Skadi tämän: 'En voinut nukkua meren rannalla lintujen huudoilta; joka aamu herätti minut lokki ulapalta tullen.' Silloin lähti Skadi ylös tuntureille ja asui Thrymheimissä, ja hän hiihtää usein ja ampuu metsänriistaa jousellaan, hänen nimensä on Ondurgod (Hiihdonjumala) eli Ondurdis (Hiihdonjumalatar)."

23. "Njodr sai sitten Nóatún'issa kaksi lasta, toisen nimi oli Freyr ja tyttären Freyja, he olivat kaunismuotoisia ja voimakkaita. Freyr on korkein Aasoista, hänen vallassaan ovat sade ja päivänpaiste ja siten maankasvu, ja häntä on rukoiltava vuodontulon ja rauhan jumalana. Hänen vallassaan on myös ihmisten rikkaus. Mutta Freyja on tärkein jumalattarista, hänen on se paikka taivaalla, jonka nimi on Folkvangr, ja missä hän ratsastaa taisteluun, saa hän puolet kaatuneista, mutta Odinn toisen puolen. — Hänen salinsa on Sessrúmnir, se on suuri ja uljas. Mutta kun hän matkustaa, ajaa hän kissoillaan ja istuu vaunuissa. Hän on aulein avuksi huudeltaessa, ja hänen nimestään johtuu kunnianimi fróva (rouva), jolla mahtavia naisia kutsutaan. Häntä miellyttävät suuresti rakkauslaulut, häntä on hyvä rukoilla lemmenasioissa."

24. Silloin sanoi Gangleri: "Voimakkailta tuntuvat minusta nämä Aasat, eikä ole kumma, että teillä on suuri valta, kun tunnette niin hyvin jumalat ja tiedätte, kenen puoleen kulloinkin kääntyä rukouksella. Mutta onko vielä muita jumalia?" — Hárr sanoi: "Vielä on jumala, jonka nimi on Týr, hän on rohkein ja urhein ja hän ratkaisee voiton taisteluissa, tätä jumalaa tulee urhojen rukoilla. On olemassa sananparsi, että se on týhraustr (urhoollinen kuin Týr), joka on muita rohkeampi eikä säiky mitään. Hän on myös viisas, niin että sanotaan myös, että se on týspakr (viisas kuin Týr), joka on viisain. Muuan merkki hänen urhoollisuudestaan on, että kun Aasat houkuttelivat Fenrisúlfin (suorisukkosuden) antamaan sitoa itsensä Gleipnir-nimisellä kahleella, ei hän uskonut heitä, että he päästäisivät hänet, ennenkuin he panivat hänen suuhunsa pantiksi Týr'in käden. Mutta kun Aasat eivät tahtoneet päästääkään häntä, purasi hän käden poikki kohdalta, jonka nimi nyt on úlfidr (sudenjäsen, ranne). Siitä saakka on Týr toiskätinen, eikä häntä lueta niihin, jotka voivat sovittaa ihmisiä."

25. "Bragi on erään nimi. Hän on kuuluisa viisaudestaan ja erittäinkin kaunopuheisuudestaan ja sukkeluudestaan. Hän on taitavin runoilemaan, ja hänen mukaansa kutsutaan runoutta nimellä bragr ja hänen nimensä mukaan kutsutaan myös nimellä bragr naisten ja miesten joukossa sitä, joka on muita naisia tai miehiä kaunopuheisempi. Hänen vaimonsa on Idunn, tämä säilyttää lippaassaan niitä omenia, joita jumalat saavat maistaa, kun he vanhenevat, ja silloin he kaikki tulevat nuoriksi. Näin on käyvä aina jumalten hämyyn (Ragna-rökr) asti." — Silloin sanoi Gangleri: "Minusta jumalat luottavat liiaksi Idunin uskollisuuteen ja huolenpitoon." — Silloin sanoi Hárr hymähtäen: "Vähältäpä piti kerran, ettei käynyt huonosti; voin kertoa siitä, mutta saat nyt ensin kuulla useampia Aasojen nimiä."

26. "Heimdallr on erään nimi, häntä kutsutaan nimellä Hvíti-áss (valkea Aasa). Hän on mahtava ja pyhä, hänet synnytti yhdeksän impeä, jotka kaikki olivat sisaruksia. Hänen nimensä on myös Hallinskídi ja Gullintanni, hänen hampaansa olivat näet kullasta. Hänen hevosensa nimi on Gulltopr. Hän asuu Himinbjorg- nimisessä paikassa Bifrost'in luona ja on jumalien vartija istuen taivaanrannalla ja suojellen siltaa vuorijättiläisiltä. Hän tarvitsee unta vähemmän kuin lintu ja näkee yhtäläisesti yöllä kuin päivälläkin satoja peninkulmia eteensä, hän kuulee myös, kuinka ruoho kasvaa maassa tai villa lampaissa ja kaiken sen, mikä kuuluu äänekkäämmältä. Hänellä on torvi, jonka nimi on Gjallarhorn, ja hänen toivotuksensa kuuluu koko maailmassa. Heimdallin säilän nimi on 'ihmisenpää'."

27. "Hodr on erään Aasan nimi, hän on sokea ja erinomaisen väkevä, mutta jumalat soisivat, ettei tätä Aasaa tarvitsisi mainita, sillä hänen kättensä teko tulee kauvan säilymään jumalien ja ihmisten muistissa."

28. "Vidarr on erään nimi ja myös Thogli-áss (vaitelias Aasa). Hänellä on paksu kenkä ja hän on Thórin jälkeen voimakkain ja hänestä on jumalille suurta apua kaikissa vaaroissa."

29. "áli eli Váli on erään nimi, hän on Odinin ja Rindr-neidon poika ja urhea taisteluissa sekä sangen tarkka ampuja."

30. "Ullr on erään nimi, hän on Sif'in poika ja Thórin poikapuoli. Hän on niin taitava jousimies ja hiihtäjä, ettei kukaan voi kilpailla hänen rinnallaan. Hän on myös kaunis muodoltaan ja hänellä on sotilaan ryhti. Häntä tulee rukoilla kaksintaisteluissa."

31. "Forseti on Baldr'in ja Nannan Nep'intyttären pojan nimi. Hänen on se paikka taivaalla, jonka nimi on Glitnir. Kaikki, jotka riitaisissa oikeusasioissa tulevat hänen luokseen, lähtevät sieltä sovussa, se on paras tuomioistuin jumalille ja ihmisille."

32. "Vielä luetaan Aasoihin hänet, jota muutamat kutsuvat Aasojen panettelijaksi ja viekkauden isäksi ja kaikkien jumalien ja ihmisten häpeäksi. Hänen nimensä on Loki eli Loptr ja hän on Fárbautiläisen poika, hänen äitinsä nimi on Laufey eli Nál, hänen veljensä ovat Býleistr ja Helblindi (Manan sokea). Loki on kaunis ja muhkea muodoltaan, häijy mieleltään ja sangen vaihteleva luonteeltaan. Hänellä on enemmän kuin muilla sitä taitoa, jonka nimi on viekkaus, ja kykyä kaikkeen, hän saattoi Aasat usein mitä suurimpaan hätään, mutta auttoi heitä myös usein viekkaudella. Hänen vaimonsa nimi on Sigyn, heidän poikansa on Nari eli Narfi."

33. "Vielä on Lokilla muita lapsia. Angrboda-niminen oli eräs jättiläisnainen Jotunheimistä, hänen kanssaan sai Loki kolme lasta, yksi oli Fenrisúlfr, toinen Jormungandr — se on Midgardin käärme —, kolmas on Hel. Kun jumalat saivat tietää, että näitä kolmea sisarusta kasvatettiin Jotunheimissä, ja tutkimalla ennustuksia huomasivat, että näistä sisaruksista tulisi heille paljon onnettomuutta, ja koska saattoi odottaa kaikkea pahaa heistä ensiksikin äidin puolelta ja vielä pahempaa isän puolelta, niin lähetti Alfodr jumalat ottamaan lapset ja tuomaan ne hänelle. Ja kun ne tulivat hänen luokseen, heitti hän käärmeen siihen syvään mereen, joka ympäröi koko maata, ja tämä käärme kasvoi niin, että se makaa keskellä merta ympäri maan ja puree pyrstöään. Hel'in heitti hän Niflheimiin ja antoi hänelle vallan yhdeksän maailman yli ja hänen tuli osoittaa olinpaikka kaikille, jotka lähetettiin hänen luokseen, kaikille sairaudesta tai vanhuudesta kuolleille. Hänellä on siellä suuria taloja, ja hänen talonsa ovat sangen korkeita ja porttinsa suuria; éljúdnir (kurjuus) on hänen salinsa nimi, nälkä on hänen vatinsa, nälänhätä veitsensä, Ganglati (hidas) on hänen miesorjansa, Ganglot (vitkasteleva) naisorjansa, Fallanda-forad (luhistuminen) kynnyks, jonka yli astutaan sisälle, Kor (sairaus) vuode, Blikjanda-bol (loistava kurjuus) hänen vuodeverhonsa. Hän on puoleksi musta, puoleksi ihonvärinen, siksi on hänet helppo tuntea, hän on myös sangen inhottava ja kauhea."

"Sutta kasvattivat Aasat kotona, Týr yksin rohkeni mennä viemään hänelle ruokaa. Mutta kun jumalat näkivät, kuinka paljon hän päivittäin kasvoi, ja kun kaikki ennustukset tiesivät, että hän oli määrätty heille tuhoksi, päättivät Aasat valmistaa sangen lujat kahleet, jotka he nimittivät Löding'iksi, ja veivät ne suden luo ja käskivät hänen koetella voimiaan kahleissa. Susi ei katsonut kahleita itselleen ylivoimaisiksi ja antoi tehdä niillä, mitä he tahtoivat. Mutta ensi kerralla, kun susi oikaisi itsensä, murtuivat kahleet, siten vapautui hän Löding'istä. Sitten tekivät Aasat toiset kahleet, puolta lujemmat, jotka he kutsuivat nimellä Drómi, ja käskivät suden vielä koetella niitä ja sanoivat, että hän tulisi sangen kuuluisaksi voimastaan, ellei sellainen takoteos voisi häntä pidättää. Mutta susi ajatteli, että nämä kahleet olivat sangen lujat, mutta myös, että hänen voimansa oli kasvanut, sittenkun hän mursi Löding'in hän ajatteli myös, että hänen oli antauduttava vaaraan, jos mieli tulla kuuluisaksi ja antoi panna itsensä kahleisiin. Ja kun Aasat sanoivat niiden olevan kunnossa, pudisteli susi itseään, iski kahleet maata vasten ja ponnisteli hurjasti, oikaisi itsensä ja mursi kahleet, niin että sirpaleet sinkoilivat etäälle, siten vapautui se Drómi'sta. Sittemmin on tullut sananparreksi, että jokin 'päästetään Löding'istä' tai 'vapautetaan Drómi'sta', kun jotain tehdään suurella ponnistuksella. Sen jälkeen pelkäsivät jumalat, etteivät he saisi sutta sidotuksi, ja Alfodr lähetti silloin sen, jonka nimi on Skirnir, Freyn lähettälään alas Svartálfaheimiin (Mustien keijukaisten kotiin) muutamien kääpiöitten luo ja teetti kahleet, joiden nimi on Gleipnir, ne oli tehty kuudesta eri lajista: kissan astunnan kaiusta, naisen parrasta, vuoren juurista, karhun jänteistä, kalan hengityksestä ja linnun syljestä. Ja vaikkot entiseltään tietäisikään tätä kertomusta, niin saat pian todistuksia siitä, ettei sinulle ole valehdeltu; lienethän nähnyt, ettei naisilla ole partaa, eikä kissan juoksusta synny ääntä, eikä vuoren alla ole juuria. Totta tosiaan, yhtä totta on kaikki, mitä olen sinulle sanonut, joskin muutamat näistä seikoista ovat sinulle tuntemattomia." — Silloin sanoi Gangleri: "Tämän voin tosiaan ymmärtää todeksi, voin havaita sen, minkä nyt olet ottanut todisteeksi, mutta miten taottiin kahleet?" — Hárr sanoi: "Sen voin kyllä sanoa sinulle. Kahleet tulivat sileät ja taipuisat kuin silkkinauha, mutta niin lujat ja vahvat kuin nyt saat kuulla. Kun kahleet vietiin Aasoille, kiittivät he lähettälästä, että hän oli hyvin toimittanut tehtävänsä. Silloin lähtivät Aasat järvelle, jonka nimi on ámsvartnir ja saareen, jota kutsutaan nimellä Lyngvi, ja kutsuivat suden mukaansa, näyttivät hänelle silkkinauhan ja käskivät hänen katkaista sen ja sanoivat sen olevan hiukan lujemman kuin mitä olisi voinut päättää sen paksuudesta. He ojensivat sen toinen toisilleen ja koettelivat käsivoimin sen lujutta, eikä se katkennut, mutta he arvelivat, että susi ehkä sentään saattaisi sen katkaista. Silloin vastasi susi: 'Siltä minusta näyttää tämä nauha kuin en saavuttaisi mitään mainetta, vaikka katkaisisinkin niin kapean nauhan, mutta jos se on tehty viisaudella ja taidolla, vaikka näyttääkin vähäpätöiseltä, niin ei se nauha tule milloinkaan jalkoihini.' Silloin sanoivat Aasat, että hän pian katkaisisi silkkinauhan, koska hän ennen oli murtanut suuret rautakahleet. 'Mutta jollet saa katkaistuksi tätä nauhaa, silloin et voi säilyttää jumalia, ja me päästämme sinut silloin.' Susi sanoi: 'Jos te sidotte minut, niin etten minä saa itseäni päästetyksi, silloin te viekkaasti kyllä ajattelette, että minun on myöhäistä saada teiltä apua. Minä olen haluton antamaan sitoa itseni tällä nauhalla, mutta mieluummin kuin että syytätte minua arkuudesta, pankoon joku teistä kätensä suuhuni takeeksi siitä, että tämä tapahtuu vilpittömästi.' Kaikki Aasat katselivat toisiaan ja huomasivat nyt vaikeuden kaksinkertaiseksi, eikä kukaan tahtonut ojentaa kättään, kunnes Týr ojensi oikean kätensä ja pani sen suden suuhun. Mutta kun susi ponnisti, lujittui nauha, ja kuta ankarammin hän huitoi, sitä kireämpi oli nauha. Silloin hymyilivät kaikki paitsi Týr; hän menetti kätensä. Kun Aasat

näkövät, että susi oli täydellisesti sidottu, ottivat he köyden nimeltä Gelgja, joka lähti kahleista ja pujottivat sen suuren paaden läpi — sen nimi oli Gjoll — ja kiinnittivät paaden syvälle maahan. Sitten ottivat he suuren kiven ja työnsivät sen vielä syvemmälle maahan — sen nimi oli Thviti — ja pitivät sitten tätä kiveä liekapaaluna. Susi aukoi kitaansa kauheasti, riehui ja tahtoi purra heitä; he työnsivät hänen suuhunsa miekan, jonka kahva koskettaa suden alaleukaa ja kärki kitalakea, se on hänellä suun salpana. Hän ulvoo ilkeästi, ja hänen suustansa valuu kuolaa: se on joki, jonka nimi on Ván. Siellä hän makaa Ragna-rökr'iin asti." — Silloin sanoi Gangleri: "Loki oli saanut pahoja lapsia, mutta kaikki nämä sisarukset ovat hyvin merkillisiä. Miksi eivät Aasat surmanneet sutta, kun heillä on odotettavana tuhoa siitä?" — Hárr vastasi: "Jumalat kunnioittavat siksi paljon pyhäköitään ja rauhoitettuja paikkojaan, etteivät he tahtoneet häväistä niitä suden verellä, vaikka ennustus tietää, että hänestä on tuleva Odinin surma."

34. Silloin sanoi Gangleri: "Mitkä ovat nais-Aasat?" — Hárr sanoi: "Frigg on korkein. Hän omistaa talon nimeltä Fensalir, joka on ihmeen uhkea. Toinen on Sága. Hän asuu Sökkvabekk'issa, joka on suuri sali. Kolmas on Eir, hän on paras lääkäri. Neljäs on Gefjun, hän on impi ja häntä palvelevat kaikki ne, jotka kuolevat neitoina. Viides on Fulla, hän on myös impi ja kulkee hiukset hajallaan ja kultarihma pään ympärillä. Hän kantaa Frigg'in lipasta ja pitää huolta hänen kengännauhoistaan sekä on osallisena hänen salaisessa neuvostossaan. Kuudes, Freyja on tärkein Frigg'in rinnalla. Hän meni naimisiin miehen kanssa, jonka nimi on ódr, heidän tyttärensä on Hnoss, hän on niin kaunis, että hänen nimensä mukaan kutsutaan kaikkea kaunista ja kallisarvoista sanalla hnoss. Odr lähti pitkille matkoille, mutta Freyja suri häntä, hänen kyöneleensä ovat puhdasta kultaa. Freyjalla on monta nimeä, syynä siihen on, että hän kutsui itseään eri nimillä kulkiessaan tuntemattomien kansakuntien keskuudessa etsimässä Odia. Hänen nimensä on Mardoll ja Horn, Gefn, Sýr. Freyja omisti Brísingamen-nimisen koristeen. Häntä kutsutaan myös nimellä Vanadís. Seitsemäs on Sjofn, hän koettaa taivuttaa ihmisten, naisten ja miesten mielet rakkauteen, ja hänen nimensä mukaan kutsutaan rakkautta sanalla sjafni. Kahdeksas on Lofn, hän on niin lempeä ja hyvä avuksi huutaa, että hän saa Alfodr'ilta tai Frigg'iltä luvan yhdistää ihmisiä, naisia ja miehiä, vaikka se ennakoita näyttäisikin estetyltä ja kielletyltä. Hänen nimestään on lof (lupa) sana syntynyt ja samoin että hän on suuresti ihmisten ylistämä (lofud). Yhdeksäs on Vár, hän kuulee ihmisten valat ja ne sopimukset, joita naiset ja miehet keskenään tekevät. Siksi kutsutaan sellaisia asioita nimellä 'várar'. Hän rankaisee myös ne, jotka rikkovat valansa. Kymmenes on Vor, hän on viisas ja kyselyhaluinen, niin ettei mikään voi pysyä häneltä salassa. On olemassa sananparsa, että nainen tulee jonkun asian suhteen 'vor', kun hän saa tietää sen. Yhdestoista on Syn, hän vartioi talon ovea ja sulkee sen niiltä, joiden ei tule päästä sisälle. Hänet on pantu käräjillä niiden asioiden puolustajaksi, jotka hän tahtoo lieventää. Siksi onkin olemassa sananparsa, että pannaan 'syn' eteen, kun joku kieltää rikollisuutensa. Kahdestoista on Hlín, hänet on pantu suojaksi niille ihmisille, jotka Frigg tahtoo pelastaa jostakin vaarasta. Siitä johtuu sananparsa, että se, joka pelastuu, 'nojautuu' (hleinir). Kolmastoista on Snotra, hän on viisas ja kohtelias, hänen nimensä mukaan kutsutaan naista tai miestä, joka on kohtelias, 'snotr'. Neljästoista on Gná, hänet lähettää Frigg eri maailmoihin asioilleen, ja hänellä on hevonen, joka laukkaa ilman halki ja meren yli ja jonka nimi on Hófvarpnir. Kerran, kun hän ratsasti, näkövät muutamat Vanit hänen kulkunsa ilmassa, silloin sanoi yksi heistä: 'Mikä siellä lentää, mikä siellä kulkee ja ilman läpi liukuu?' Hän vastasi: 'En lennä, kumminkin kuljen ja liu'un ilman halki Hófvarpnir-hevosellani, jonka Hamskerpir sai Gardrofa'n kanssa.' Gná'n nimestä johtuu, että sanotaan: kohottautuu ylöspäin (gnæfar) sellaisesta, mikä ulottuu korkealle. Sól ja Bil lasketaan myös Aasattarien joukkoon, mutta heidän syntyperästään onkin jo edellä kerrottu."

35. "Vielä on olemassa muita, joiden tulee palvella Valholl'issa, kantaa juomaa ja huolehtia pöytäkaluista ja oluttuopeista, heitä nimitetään Grímnismál'issa seuraavasti: 'Hrist'in ja Mist'in tahdon itselleni sarvea kantavan. Skeggjold ja Skogul, Hildir ja Thrúdr, Hlokk ja Herfjotur, Goll ja Geirahod, Randgrídr ja Rádrgrídr ja Reginleif kantavat Valholl'in satureille olutta'."

"Nämä ovat nimeltään Valkyyrioita (valkyrjur), heidät lähettää Odinn joka taisteluun, he valitsevat miehistä ne, joiden tulee kaatua, ja heidän vallassaan on voitto. Gudr ja Róta ja nuorin Norna, jonka nimi on Skuld, ratsastavat myös aina valitsemaan kaatuvia ja ratkaisemaan taistelua. Jord, Thórin äiti ja Rindr, Váli'n äiti luetaan myös nais-Aasoihin."

36. "Gymir oli erään miehen nimi, ja hänen vaimonsa oli nimeltään Aurboda, hän oli vuorijättiläisten sukua. Heidän tyttärensä oli Gerdr, joka oli kaunein kaikista naisista. Eräänä päivänä oli Freyr mennyt Hlidskjál'ille ja katseli kaikkia maailmoja. Mutta kun hän katsahti pohjoista kohden, näki hän eräessä kylässä suuren ja kauniin rakennuksen. Tähän rakennukseen meni nainen, ja kun hän kohotti käsivartensa ja avasi oven, silloin välähti loiste hänen käsivarsistaan sekä ilmassa että merellä, ja kaikki maailmat valkenivat hänestä. Siten sai Freyr rangaistuksen siitä julkeudesta, että oli istunut pyhälle istuimelle, niin että hän lähti pois harmistuneena. Ja kun hän tuli kotiin, ei hän puhunut, ei nukkunut eikä juonut, eikä kukaan uskaltanut puhutella häntä. Silloin kutsutti Njordr luokseen Freyn palvelijan, nimeltä Skirnir, ja käski hänen mennä Freyn luo ja pyytää häntä sanomaan, miksi hän oli niin pahoillaan, ettei hän puhunut kenenkään kanssa. Skirnir sanoi menevänsä, mutta vastenmielisesti, ja

sanoi pahoja vastauksia olevan odotettavissa. Kun hän tuli Freyn luo, kysyi hän, miksi Freyr oli niin masentunut eikä puhunut kenenkään kanssa. Silloin vastasi Freyr ja sanoi, että hän oli nähnyt kauniin naisen ja oli hänen tähtensä niin murheissaan, ettei hän voisi kauvaa elää, ellei hän saisi häntä omakseen: 'ja nyt pitää sinun lähteä kosimaan häntä minun puolestani ja tuoda hänet tänne, joko sitten hänen isänsä tahtoo sitä tai ei; kyllä palkitsen sen sinulle hyvin.' Silloin vastasi Skirnir, että hän suostuisi lähtemään lähettiläsmatkalle, mutta Freyn tulisi luovuttaa hänelle miekkansa — se oli niin oivallinen, että se iski itsestään — ja Freyr suostui siihen ja antoi hänelle miekan. Silloin lähti Skirnir, kosi naista hänelle ja sai hänen lupauksensa: yhdeksän yön perästä tulisi hän Barrey-nimiseen paikkaan ja viettäisi siellä häitä Freyn kanssa. Mutta kun Skirnir sanoi Freylle toimittamansa asian, lausui tämä näin: 'Pitkä on yö, pitkä on toinen, kuinka jaksan odottaa kolmea? Usein tuntui minusta kuukausi lyhyemmältä kuin tämän tuskaisen yön puolikas.' Tämä oli syynä siihen, että Freyr oli niin aseeton, kun hän taisteli Beli'n kanssa ja tappoi hänet hirvensarvella." — Silloin sanoi Gangleri: "Olipa kumma, että sellainen päällikkö kuin Freyr suostui antamaan pois miekan, jonka vertaista hänellä ei ollut toista, suunnaton vahinko se oli hänelle, kun hän taisteli Beli'n kanssa; totta tosiaan hän silloin mahtoi katua tätä lahjoitustaan." — Silloin vastasi Hárr: "Se merkitsi vähän, että hän otteli Beli'n kanssa, Freyr olisi voinut surmata hänet nyrkillään; mutta se aika on tuleva, jolloin Freyr kipeämmin kaipaa miekkaansa, kun Múspell'in pojat tulevat tuhoja tekemään."

37. Silloin sanoi Gangleri: "Sinä sanot, että kaikki, jotka ovat taistelussa kaatuneet maailman alusta, ovat nyt tulleet Odinin luo Valholl'iin. Mitä on hänellä antaa heille ravinnoksi, luulisin, että siellä on sangen suuri kansanpaljous?" — Silloin vastasi Hárr: "Totta on, mitä sanot, sangen suuri kansanpaljous on siellä ja paljon enemmän tulee siellä vielä olemaan ja kumminkin tulee näyttämään liian vähältä, kun susi tulee. Mutta ei milloinkaan ole niin suurta kansanjoukkoa Valholl'issa, että siltä loppuisi sen sian silava, jonka nimi on Sährímnir. Se keitetään joka päivä, ja illalla on se jälleen kokonainen. Mutta kysymys, jonka nyt teet, näyttää minusta olevan sellainen, että harvat lienevät kyllin viisaita siihen oikein vastaamaan. Andhrímnir on keittäjän nimi ja Eldhrímnir kattilan."

Silloin sanoi Gangleri: "Onko Odinilla samaa ruokaa kuin Valholl'in satureilla?" — Hárr sanoi: "Ruuan, joka on hänen pöydällään, antaa hän kahdelle sudelle, ne ovat hänen ja niiden nimet ovat Geri ja Freki; mutta itse hän ei tarvitse ruokaa, viini on hänelle sekä ruokana että juomana."

"Kaksi korppia istuu hänen olkapäillään ja ne sanovat hänen korvaansa kaikki tapahtumat, mitä he näkevät ja kuulevat, niiden nimet ovat Huginn ja Muninn. Ne lähettää hän päivän sarastaessa lentämään ympäri koko maailmaa, ja ne palaavat takaisin aamiaiselle. Siten saa hän tietää monta asiaa, ja sen tähden kutsutaan häntä myös nimellä Hrafnagud (Korppienjumala)."

38. Silloin sanoi Gangleri: "Mitä Valholl'in satureilla on juotavana sellaista, jota riittää yhtä runsaasti kuin ruokaa, vai juodaanko siellä vettä?" — Silloin sanoi Hárr: "Kummallisesti kysyt nyt ikäänkuin Alfodr kutsuisi luokseen kuninkaita, jaarleja ja muita mahtavia miehiä ja antaisi heille vettä juoda — totta tosiaan Valholl'iin tulee moni, jonka mielestä vesijuoma olisi kalliisti ostettu, ellei siellä olisi parempaa kestitystä saatavana, sen jälkeen kun ensin oli kärsitty haavoja ja kipua, kunnes oli kuoltu. Voin kertoa sinulle muutakin sieltä. Heidrún-niminen vuohi seisoo Valholl'in yläpuolella ja pureskelee lehtiä kuuluisan Läradrpuun oksilta, ja sen utarista tiukkuu niin paljon simaa päivittäin, että siitä täyttyy astia, joka on niin suuri, että kaikki Valholl'in soturit saavat siitä juoda kylläkseen." — Silloin sanoi Gangleri: "Se vuohi on heille erinomaisen hyödyllinen, ja ihmeen hyvä mahtaa olla puu, josta se syö." — Silloin sanoi Hárr: "Vielä ihmeellisempi on hirvi Eikthyrnir, joka seisoo Valholl'issa ja syö saman puun lehtiä. Sen sarvista tippuu niin paljon pisaroita, että ne juoksevat alas Hvergelmiin, ja niistä syntyvät joet, joiden nimet ovat: Síð, Víð, Sökin, Eikin, Svol, Gunnthrá, Fjorm, Fimbulthul, Gipul, Gopul, Gomul, Geirvimul; nämä virtaavat Aasojen alueen läpi. Vielä mainitaan nämä: Thyn, Vín, Tholl, Holl, Grád, Gunnthráin, Nyt, Not, Nonn, Hronn, Vína, Vegsvinn, Thjóðnuma."

39. Silloin sanoi Gangleri: "Kummallisia ovat asiat, joita nyt kerrot. Suunnattoman suuri rakennus mahtaa Valholl olla, lienee usein ahdasta sen ovilla." — Silloin vastasi Hárr: "Miksi et kysy, montako ovea on salissa, tai miten suuret ovet? Kun kuulet sen, silloin kyllä sanot, että on ihme, ellei ken tahansa voi mennä ulos ja sisälle. Totta on, ettei ole vaikeampaa saada paikkaa sisällä kuin tulla sinne; tässä saat kuulla, mitä Grimnismál'issa sanotaan: 'Viisisataa ovea ja neljäkymmentä tiedän olevan Valholl'issa, kahdeksan sataa soturia menee joka ovesta, kun he lähtevät taistelemaan sutta vastaan'."

40. Silloin sanoi Gangleri: "Sangen suuri kansanpaljous on Valholl'issa, totta tosiaan Odinn on mahtava päällikkö, koska hän johtaa niin suurta sotajoukkoa. Mutta miten huvittelevat soturit silloin, kun he eivät pidä juominkia?" — Hárr sanoi: "Joka päivä, kun he ovat pukeutuneet, asestautuvat he, menevät pihamaalle, ja taistelevat ja surmaavat toisiaan. Se on heidän ajanvietettään, ja kun tulee aamiaisen aika, silloin ratsastavat he kotiin Valholl'iin ja istuutuvat juominkia pitämään. — Mutta totta on, mitä sanoit, suuri on Odinn, paljon on siitä todistuksia; näin kuuluvat Aasojen omat sanat: 'Yggdrasilin saarni on puista parahin ja Skidbladnir aluksista, Odinn Aasoista ja hevosista Sleipnir, Bifrost silloista ja Bragi runoilijoista, Hábrók haukoista ja koirista Garmr'."

41. Silloin sanoi Gangleri: "Kuka omistaa Sleipnir-hevososen, tai mitä siitä on sanottavaa?" — Hárr sanoi: "Et sinä tunne Sleipnir'iä etkä tiedä, miten se syntyi, mutta tulet huomaamaan, että se on kertomisen arvoista. Jumalien ensimmäisen asutuksen aikana, kun he olivat luoneet Midgardin ja tehneet Valholl'in, tuli sinne rakennusmestari ja tarjoutui kolmen talven kuluessa tekemään heille niin hyvän linnan, että se olisi luotettava suoja vuorijättiläisiä ja jääjättiläisiä vastaan, vaikka ne tulisivat Midgardin sisäpuolellekin; mutta hän vaati palkaksi Freyjan puolisosokseen ja auringon ja kuun. Silloin vetäytyivät jumalat keskustelemaan ja neuvottelivat, ja rakennusmestarin kanssa tehtiin se sopimus, että hän saisi sen, mitä oli halunnut, jos hän saisi linnan valmiiksi yhtenä talvena, mutta jos ensimmäisenä kesäpäivänä joku kohta vielä olisi tekemättä linnasta, menettäisi hän palkkansa. Hänen ei tulisi myöskään pyytää apua keltään. Kun he esittivät hänelle nämä ehdot, pyysi hän heiltä lupaa saada käyttäjä apunaan Svadilfari nimistä hevostaan ja Loki neuvoi myöntämään sen hänelle. Ensimmäisenä talvipäivänä ryhtyi hän rakentamaan linnaa, mutta öisin vedätti hän kiviä hevosellaan, ja Aasoista tuntui hyvin ihmeelliseltä, kuinka suuria kivimöhkäleitä tämä hevonen veti, hevonen suoritti puolta suuremman väkityön kuin rakennusmestari. Heidän sopimuksensa oli monien todistajien lujilla valoilla vahvistettu, koska jättiläiset eivät pitäneet turvallisena olla Aasojen luona ilman takauksia, jos Thórr tulisi kotiin; mutta silloin oli hän lähtenyt itään noita turilaita hävittämään. Mutta talven lähetessä loppuaan edistyi linnanrakennustyö rivakasti, ja linna oli niin korkea ja luja, ettei sitä vastaan voinut tehdä rynnäkköä. Mutta kun oli enää kolme päivää kesään, silloin työ oli edistynyt melkein linnanportille asti. Silloin istuivat jumalat tuomioistuimilleen ja neuvottelivat ja kyselivät toisiltaan, kuka oli neuvonut naittamaan Freyjan Jotunheimiin ja turmelemaan ilman ja taivaan ottamalla sieltä auringon ja kuun ja antamalla ne jättiläisille. Siitä olivat kaikki yksimielisiä, että tähän oli mahtanut neuvoa hän, joka neuvoo kaikkeen pahuuteen, Loki Laufey'npoika, ja sanoivat, että hän olisi kovan kuoleman oma, ellei hän keksisi keinoa, miten rakennusmestari menettäisi palkkansa, ja he ahdistivat Lokia. Mutta kun hän pelästyi, vannoi hän valan, että hän toimittaisi, että rakennusmestari menettäisi palkkansa, maksoi niitä maksoi. Ja samana iltana, kun rakennusmestari ajoi ulos kiviä noutamaan Svadilfari-orhilla, huikkasi metsästä tamma orhiin luo ja hirnui sille; mutta kun orhi huomasi, minkälainen hevonen se oli, hurjistui se, raastoi poikki kantohihnan ja laukkasi tamman luo. Mutta tämä juoksi metsään ja rakennusmestari jälestä ottamaan orhia kiinni. Nämä hevoset laukkasivat koko yön, ja rakennusmestari oli yön metsässä, mutta seuraavana päivänä ei tullutkaan niin paljoa rakennetuksi kuin ennen. Kun rakennusmestari näki, ettei työ tulisi valmiiksi, valtasi hänet jättiläisraivo; mutta kun Aasat näkivät selvästi, että hän olikin vuorijättiläinen, silloin ei välitetty valasta, vaan he kutsuivat Thória, ja silmänräpäyksessä tämä tuli, ja sitten heilahti ilmassa Mjöllnirvasara. Silloin hän maksoi rakennuspalkkion, ei auringolla eikä kuulla, vaan hän suvaitsematta hänen asua Jotunheimissa musersi ensi iskulla hänen kallonsa pieniksi siruiksi ja lähetti hänet alas Niflheimiin. Mutta Loki oli kohdannut Svadilfari'n sillä seurauksella, että hän jonkun aikaa myöhemmin sai varsan. Se oli harmaa ja kahdeksanjalkainen ja on se hevosista paras jumalien ja ihmisten mailla."

42. Silloin sanoi Gangleri: "Mitä on kerrottavaa Skidbladnista, koska se on laivoista parhain, eikö ole toista yhtä suurta laivaa kuin se?" — Hárr sanoi: "Skidbladnir on paras laivoista ja suurimmalla taituruudella tehty, mutta Naglfar on suurin laiva, sen omistaa Múspell. Muutamat kääpiöt, ívaldi'n pojat, tekivät Skidbladnin ja antoivat aluksen Freylle. Se on niin suuri, että kaikki Aasat voivat mahtua sinne aseineen ja varustuksineen, ja sillä on myötätuuli niin pian kuin purje on nostettu, mihin ikänä se on ohjattava; mutta silloin, kun sillä ei kuljeta merellä, voi sen kääriä kokoon kuin vaatteen ja pitää sitä kukkarossaan, niin monesta kappaleesta ja niin suurella taidolla on se tehty."

43. Silloin sanoi Gangleri: "Hyvä laiva on Skidbladnir, mutta hyvin paljon taikataitoa tarvittaneen, ennenkuin sellainen työ suoritetaan. Eikö Thórr milloinkaan ole tullut mihinkään, missä hän olisi tavannut jotakin niin valtavaa ja vahvaa, että se olisi ollut hänelle ylivoimaista väkevyyteen ja taikataitoon nähden?" — Silloin sanoi Hárr: "Harvat tietävät siitä kertoa, mutta monesti on hän kohdannut ankaraa vastustusta, ja joskin niin olisi ollut, että jotakin olisi ollut niin voimakasta tai vahvaa, ettei Thórr olisi voinut voittaa sitä, ei siitä ole tarvis mainita, sillä monet seikat todistavat, ja kaikkien tulee uskoa, että Thórr on voimakkain." Silloin sanoi Gangleri: "Minusta tuntuu kuin olisivat nämä asiat, joita olen teiltä kysynyt, sellaisia, ettei kukaan voi niihin vastata." — Silloin sanoi Jafnhárr: "Olemme kuulleet sanotuksi niistä seikoista, jotka tuntuvat meistä uskomattomilta, mutta tässä lähellä istuu hän, joka tietää sanoa totuuden niistä, ja sinun tulee uskoa, ettei hän nyt ensikerran valehtelee, kun ei hän koskaan ennen ole valehdellut." — Silloin sanoi Gangleri: "Tässä seison ja kuuntelen, tuleeko mitään vastausta kysymykseen, muussa tapauksessa selitän teidät voitetuiksi, ellette osaa vastata kysymykseeni." — Silloin sanoi Thridi: "Ilmeistä on nyt, että hän tahtoo tietää nämä kertomukset, vaikkei meistä ole hyvä niitä kertoa. Se on tämän kertomuksen alku, että oku-Thórr lähti pukeillaan ja vaunuilla ja hänen kanssaan Aasa, jonka nimi on Loki. Illalla he tulivat erään talonpojan luo ja saivat siellä yösijan. Mutta illalla otti Thórr pukkinsa ja teurasti molemmat, sen jälkeen ne nyljettiin ja kanneltiin kattilaan. Mutta kun ne oli keitetty, istui Thórr tovereineen illalliselle. Thórr kutsui ruualle kanssaan talonpojan ja hänen vaimonsa ja heidän lapsensa, talonpojan pojan nimi oli Thjálfri ja tyttären Roskva. Sitten asetti Thórr pukinnahat lieden viereen ja sanoi, että talonpoika ja hänen talonväkensä heittäisivät luut pukinnahoille. Thjálfri, talonpojan poika, piteli yhtä pukin lapaluuta ja katkaisi sen

veitsellään ytimeen asti. Thórr oli siellä yötä, mutta juuri ennen päivän sarastusta nousi hän ja pukeutui, otti Mjollnir-vasaran, heilautti sitä ja pyhitti pukinnahat, silloin pukit nousivat ja toinen niistä ontui toisella takajalallaan. Sen huomasi Thórr ja sanoi, että talonpoika tai hänen talonväkensä olivat mahtaneet varomattomasti käsitellä pukinluita; hän huomasi, että lapa oli murtunut. Ei tarvitse pitkälti kuvailla, kaikki voivat ymmärtää, kuinka talonpoika lienee peljästyntynyt, kun hän näki, että Thórr laski kulmakarvat silmilleen; minkä hän näki silmistä, oli hänestä kylläksi luhistamaan hänet maahan yksistään hänen katseensa edessä. Thórr kiersi kätensä vasaranvarren ympäri, niin että rustot valkenivat, mutta talonpoika teki niinkuin saattoi odottaa ja koko hänen talonväkensä: he huusivat äänekkäästi ja pyysivät armoa ja tarjosivat hyvitykseksi kaiken omaisuutensa. Mutta kun hän näki heidän pelkonsa, lauhtui hänen vihansa ja hän leppyi ja otti heiltä sovinnoksi heidän lapsensa Thjálfí'n ja Roskva'n, joista silloin tuli hänen velvolliset palvelijansa; ne seuraavat häntä sittemmin alituisesti."

44. "Sinne jätti Thórr pukit ja lähti itäänpäin Jotunheimiin aina merelle asti ja sitten syvän meren yli. Mutta kun hän tuli rantaan, nousi hän maihin ja hänen kanssaan Loki ja Thjálfí ja Roskva. Kun he olivat kulkeneet jonkun aikaa, tulivat he suureen metsään ja kulkivat sitä koko päivän pimeän tuloon asti. Thjálfí oli nopsin kaikista, hän kantoi Thórin eväspussia, mutta ruokatavaroista oli puute. Kun tuli pimeä, etsivät he itselleen yösjaa ja löysivät hyvin suuren rakennuksen, jossa oli päässä yhtä leveä ovi kuin rakennus itse. Sinne he asettuivat yöksi. Mutta keskiyöllä syntyi suuri maanjäristys, maa tärisi heidän allaan ja huone häilyi. Silloin nousi Thórr ylös, kutsui seuralaisiaan, ja he etsivät ja löysivät oikealle keskeltä rakennusta sivuhuoneen ja menivät siihen. Thórr istui ovelle, mutta toiset olivat peremmällä huoneessa ja pelkäsivät; Thórr piteli vasaranvarresta ja aikoi puolustautua. Silloin kuulivat he suurta pauhua ja jymyä. Mutta kun päivä sarasti, meni Thórr ulos ja näki miehen vieressään metsässä, eikä hän ollut pieni. Hän nukkui ja kuorsasi äänekkäästi. Silloin luuli Thórr ymmärtävänsä, mitä yöllinen melu oli ollut; hän vyötti itsensä voimavyöllään, ja Aasavoima kasvoi hänessä. Samassa heräsi mies ja hypähti pystyyn, mutta sen ainoan kerran sanotaan Thórin epäröineen iskeä häntä vasarallaan, ja hän kysyi hänen nimeään. Hänen nimensä oli Skrýmir: 'mutta minun ei ole tarvis', sanoi tämä, 'kysyä sinun nimeäsi, minä huomaan, että sinä olet ása-Thórr, mutta sinäkö olet vienyt käsineeni?' Silloin Skrýmir kurotti ja nosti käsineen maasta, ja Thórr näki silloin, että sitä hän oli yöllä pitänyt rakennuksena, mutta sivuhuone oli ollut käsineen peukalo. Skrýmir kysyi, tahtoisiko Thórr liittyä hänen seuraansa, ja Thórr myöntyi siihen. Silloin otti Skrýmir ja päästi eväspussinsa ja valmistautui syömään aamiaista; mutta Thórr seuralaisineen toisessa paikassa. Skrýmir ehdotti sitten, että he yhdistäisivät evänsä, ja Thórr myöntyi siihen. Silloin satoi Skrýmir kaikki heidän evänsä yhdeksi mytyksi ja pani sen selkäänsä. Hän kulki edelläpäin ja astui jokseenkin pitkin askelin, mutta myöhään illalla Skrýmir etsi heille yösjan erään suuren tammen alla. Silloin sanoi Skrýmir Thórillem panevansa maata: 'mutta ottakaa te eväspussi ja syökää illallista.' Sen jälkeen nukkui Skrýmir ja kuorsasi äänekkäästi; mutta Thórr otti eväspussin ja aikoi avata sen, ja totta on, miten uskomattomalta näyttäneekin, ettei hän saanut yhtään solmua auki eikä päästetyksi kumpaakaan hihnanpäätä, niin että se olisi ollut entistään höllemmällä. Kun hän näki, ettei tämä työ hyödyttänyt mitään, silloin vihastui hän, tarttui molemmin käsin Mjollnir-vasaraan ja astui askeleen Skrýmiin makuupaikkaa kohden ja iski häntä päähän; mutta Skrýmir heräsi ja kysyi, putosiko lehti hänen päähänsä ja olivatko he nyt syöneet ja olivatko he valmiita asettumaan levolle. Thórr sanoi, että he menisivät nukkumaan, ja he menivät silloin toisen tammen alle. Varmaa on, ettei siellä ollut turvallista nukkua. Puoliyön aikaan kuuli Thórr, että Skrýmir kuorsasi ja nukkui sikeästi, niin että kaikui metsässä. Silloin nousi hän ja meni hänen luokseen, heilutti vasaraansa taajaan ja voimakkaasti ja iski häntä keskelle pääkalloa ja huomasi, että vasarankärki painui syvälle päähän. Samassa heräsi Skrýmir ja sanoi: 'Mitä nyt, putosiko joku tammenterho päähäni? Miten on laitasi, Thórr?' Mutta Thórr palasi äkkiä takaisin ja vastasi, että hän oli juuri herännyt, ja sanoi, että oli puoliyö ja vielä nukkumisen aikaa. Silloin Thórr ajatteli, että, jos hän saisi tilaisuuden iskeä häntä vielä kolmannen kerran, ei Skrýmir enää milloinkaan tulisi häntä näkemään. Nyt hän makasi ja odotti, että Skrýmir taas vaipuisi syvään uneen. Silloin hyppäsi hän ylös ja juoksi hänen luoksensa, heilutti vasaraansa kaikin voimin ja iski häntä siihen ohimoon, joka oli näkyvässä. Silloin vasara painui vartta myöten, mutta Skrýmir hyppäsi pystyyn, siveli poskeaan ja sanoi: 'Istuneeko jotakin lintuja puussa yläpuolellani, minusta tuntui herätessäni kuin olisi oksilta pudonnut risuja päähäni. Oletko hereillä, Thórr? Lienee nyt aika nousta ja pukeutua, mutta ei teillä nyt ole enää pitkää matkaa linnaan, jota kutsutaan nimellä útgardr (Ulkola). Olen kuullut, että olette keskenänne puhelleet siitä, etten ole pienikasvuinen mies, mutta suurempia saatte nähdä, kun tulette Utgardiin. Nyt tahdon antaa teille hyvän neuvon: Älkää käyttäytykö kopeasti, Utgarda-Lokin hovimiehet eivät tule kärsimään kerskailua moisilta pojannaskaleilta; mutta muussa tapauksessa kääntykää takaisin, ja niin luulenkin olevan parasta teidän tehdä. Mutta jos tahdotte matkustaa eteenpäin, niin suunnatkaa kulkunne itäänkäsin, minun tieni kulkee pohjoiseen tuntureille, jotka nyt voitte nähdä.' Skrýmir otti eväspussin ja heitti sen olalleen sekä kääntyi suoraan metsään pois heistä, eikä kerrota, että Aasat olisivat toivoneet heidän tapaavan toisensa jälleen."

45. "Thórr kulki seuralaisineen eteenpäin puolipäivään asti, jolloin he näkivät linnan lakeudella ja olivat pakotetut taivuttamaan päänsä taaksepäin, ennenkuin näkivät sen katon. He menivät linnan luo, linnanportti oli rautaristikolla varustettu ja lukittu. Thórr ryntäsi ristikköä vasten eikä saanut sitä

aukaistua, mutta kun he ponnistelivat päästäkseen linnan sisään, tunkeutuivat he säleiden lomitse ja pääsivät siten sisälle. Siellä näkivät he suuren salin ja menivät sinne. Ovi oli auki, he astuivat sisään ja näkivät kahdella penkillä paljon miehiä, joista useimmat olivat hyvin kookkaita. Sitten tulivat he kuninkaan, Utgarda-Lokin eteen ja tervehtivät häntä; mutta tämä käänsi verkalleen katseensa heihin, hymyili ivallisesti ja sanoi: 'Pitkäksi tulee kysyä pitkän matkan vaiheista, mutta onko toisin kuin mitä luulen että nimittäin tämä pikku poika on oku-Thórr? Lienet kumminkin voimakkaampi kuin miltä minusta näytät. Mihin taituruudennäytteisiin luulette, toverit, olevanne valmiit? Täällä meidän joukossamme älköön olko ketään, joka ei jossakin taidossa tai kyvyssä olisi toisia etevämpi.' Silloin sanoi hän, joka oli taaimmaisena ja jonka nimi on Loki: 'Kyllä osaan sen taidon, jota olen valmis paikalla koettelemaan, ett'ei täällä sisällä ole sitä, joka nopeammin söisi ruokansa kuin minä.' Silloin vastasi Utgarda-Loki: 'Se on taito, jos siihen pystyt, koetelkaamme tätä taitoa.' Hän huusi penkkejä kohti eräälle, jonka nimi on Logi, että hän menisi lattialle kilpailemaan Lokin kanssa. Sitten otettiin kaukalo ja kannettiin se sisälle salin lattialle ja täytettiin lihalla. Loki istui toiseen päähän ja Logi toiseen, molemmat söivät, minkä kerkesivät ja kohtasivat toisensa keskellä kaukaloa. Silloin oli Loki syönyt kaiken lihan luista, mutta Logi oli syönyt kaiken lihan ja vielä lisäksi luut ja kaukalon, ja kaikkein mielestä oli nyt Loki joutunut tappiolle kilpailussa. Silloin kysyi Utgarda-Loki, mitä taituruutta pikku mies saattaisi näyttää, ja Thjálfri sanoi, että hän koettaisi juosta muutamia kertoja kilpaa kenen kanssa tahansa, jonka Utgarda-Loki määräisi siihen. Silloin sanoi Utgarda-Loki, että se oli hyvä taito, mutta että hänen todennäköisesti tuli olla sangen harjaantunut vikkelyyteen, jos mieli voittaa siinä, tätä koeteltaisiin kumminkin pian. Sitten Utgarda-Loki nousi ja meni ulos, ja siellä oli hyvä kilpajuoksurata pitkin tasaista kenttää. Utgarda-Loki kutsui luokseen poikasen nimeltä Hugi ja käski hänen juosta kilpaa Thjálfin kanssa. Silloin juoksivat he ensi kierron, ja Hugi pääsi niin paljon edelle, että ehti kääntyä häntä vastaan radan päässä. Silloin sanoi Utgarda-Loki: 'Thjálfri, sinun tulee ponnistaa enemmän, jos mielit voittaa, mutta totta on, ettei tänne ole tullut ketään, joka minusta olisi näyttänyt nopeammalta kuin sinä.' Sitten alkoivat he toisen kierron, ja kun Hugi tuli radan päähän ja kääntyi, oli Thjálfriin pitkä nuolenkantama. Silloin sanoi Utgarda-Loki: 'Hyvin näyttää minusta Thjálfri juoksevan, mutten usko nyt, että hän voittaa, nyt se lopullisesti koetellaan, kun he juoksevat kolmannen kierroksen.' Silloin juoksivat he vielä yhden kierroksen, mutta kun Hugi oli tullut radan päähän ja kääntyi, ei Thjálfri ollut vielä päässyt puoliväliin. Silloin sanoivat kaikki, että tätä leikkiä oli kylläksi koeteltu. Utgarda-Loki kysyi silloin Thórrilta, mitä taitoja hän tahtois heille näyttää, koska niin suuremmoisia huhuja oli kulkenut hänen suurtöistään. Silloin sanoi Thórr mieluummin ryhtyvänsä juomaan kilpaa kenen kanssa tahansa. Utgarda-Loki sanoi, että se kernaasti saisi tapahtua, meni sisälle saliin ja kutsui tarjoilupoikasensa ja käski hänen tuoda rangaistussarven, josta hovimiesten oli tapana juoda. Tarjoilupoikanen tuli mukanaan sarvi, jonka hän antoi Thórrin käteen. Silloin sanoi Utgarda-Loki: 'Pidetään hyvin juotuna, jos joku yhdellä siemauksella tyhjentää sarven, muutamat tyhjentävät sen kahdella, muttei kukaan ole niin keho juomari, ettei tyhjentäisi sitä kolmella.' Thórr katseli sarvea, eikä se näyttänyt hänestä suurelta, vaikka se tosin oli koko lailla pitkä; mutta hänen oli sangen kova jano, ja hän rupesi juomaan ja otti hyvin suuria kuluksia ja luuli, ettei hänen tarvitsisi useampaa kertaa kumartua sarven yli. Mutta kun hän hengästy ja hänen oli pakko nostaa sarvi pois huuliltaan, näki hän, miten paljon juomaa oli kulunut, se näytti hänestä olevan varsin vähän alempana kuin ensiksi. Silloin sanoi Utgarda-Loki: 'Hyvin juotu eikä liikaa. Enpä olisi uskonut, jos minulle olisi sanottu, ettei Aasa-Thórr voisi juoda suurempia kuluksia, mutta tiedän kumminkin, että aijot toisella kulauksella tyhjentää sarven.' Thórr ei vastannut mitään, nosti sarven huulilleen ja aikoi nyt juoda suuremman kulauksen ja ponnisti juodessaan, kunnes hengästy, ja vielä näki hän, ettei sarven kärki tahtonut kohota niin paljoa kuin hän olisi suonut. Kun hän otti sarven huuliltaan ja katseli katselemistaan sitä, näytti hänestä nyt siltä kuin olisi vähemmän siitä kulunut kuin ensi kerralla, nyt saattoi vain läikyttämättä kantaa sarvea. Silloin sanoi Utgarda-Loki: 'Mitä nyt, Thórr, etkö nyt jättäne yhdeksi kulaukseksi enemmän kuin mikä on edullista? Minusta näyttää siltä, että, jos sinun pitää tyhjentää sarvi kolmannella kulauksella, niin siitä tulee kaikkein suurin. Mutta emme me voi pitää sinua niin suurena miehenä kuin miksi Aasat sinua kutsuvat, ellet osoittaudu voimakkaammaksi kuin miltä tämän koetuksen suhteen näytti.' Silloin vihastui Thórr, nosti sarven huulilleen ja joi voimainsa takaa ponnistaen kaikki voimansa juodakseen, ja kun hän katsoi sarveen, oli juoma nyt eniten vähentynyt, ja hän antaa pois sarven eikä tahdo juoda enempää. Silloin sanoi Utgarda-Loki: 'Ilmeistä on nyt, ettei sinun voimasi ole niin suuri kuin mitä me sen luulimme olevan, mutta haluatko koetella useampia urheiluja, selvää on nyt, ettet tästä mitään mainetta niitä.' Thórr vastasi: 'Tahdon vielä koetella muutamia urheiluja, mutta kummalliselta olisi minusta tuntunut kotona Aasojen luona ollessani, jos moisia kuluksia olisi sanottu niin pieniksi. Minkä koetuksen tahdotte nyt tarjota minulle?' Silloin sanoi Utgarda-Loki: 'Sen tekevät täällä pikkupojat, mikä näyttäneekin vähäpätöiseltä, nimittäin nostavat maasta kissani; enkä olisi rohjennut ehdottaa moista Aasa-Thórrille, ellen olisi nähnyt, että sinä olet paljon mitättömämpi kuin mitä luulin.' Sen jälkeen juoksi esiin harmaa kissa, jokseenkin suuri, salin lattialle; Thórr meni sen luo, tarttui siihen käsin alhaaltapäin keskeltä mahanalusta ja nosti sitä ylös, mutta kissa köyristäytyi kaareksi sitä mukaa kuin Thórr nosti ylös käsiään; mutta kun Thórr oikaisihe niin pitkäksi kuin voi, nosti kissa yhtä jalkaansa, eikä Thórr voinut suorittaa tätä koetusta. Silloin sanoi Utgarda-Loki: 'Niin kävi tämän koetuksen kuin olin odottanutkin. Kissa on suurehko, mutta Thórr on lyhyt ja pieni näiden suurmiesten rinnalla, jotka ovat

täällä luonani.' Silloin sanoi Thórr: 'Miten pieneksi minua kutsunettekin, niin tulkoon nyt jokainen painimaan kanssani, nyt olen vihainen.' Silloin vastasi Utgarda-Loki, katseli penkeille päin ja sanoi: 'En näe täällä sisällä ketään, joka ei pitäisi häpeällisenä painia sinun kanssasi.' Ja vielä sanoi hän: 'Katsokaamme ensin, kutsukaa tänne kasvatusäitini Elli ja painikoon Thórr hänen kanssaan, jos tahtoo. Hän on kaatanut miehiä, jotka minusta eivät näyttäneet heikommilta kuin Thórr.' Sen jälkeen astui saliin vanha akka, ja Utgarda-Loki sanoi, että hän kävisi käsiksi Aasa-Thóriin. Lyhyesti sanoen kävi painissa niin, että kuta ankarammin Thórr ponnisteli, sitä tanakammin akka seiso. Silloin turvautui akka viekkauteen, ja nyt alkoi Thórr horjua ja ankaran ottelun perästä luhistui hän pian toiselle polvelleen. Silloin meni Utgarda-Loki ja käski heidän heretä painimasta ja sanoi, ettei Thórin kaiketi tarvinnut vaatia useampia hänen hovilaisistaan painiin. Olikin jo yö, Utgarda-Loki näytti Thórillem ja hänen seuralaisilleen istumapaikat, ja he viettivät siellä yön saaden osakseen hyvää kestitystä."

46. "Aamulla, päivän sarastaessa nousivat Thórr ja hänen seuralaisensa, pukeutuivat ja olivat valmiit lähtemään pois. Silloin tuli Utgarda-Loki ja asetutti pöydän heidän eteensä, ei siitä puuttunut hyvää kestitystä ruuan eikä juoman puolesta. Kun he olivat syöneet, varustautuivat he lähtemään. Utgarda-Loki saattoi heitä ulos ja meni heidän kanssaan linnan ulkopuolelle. Hyvästellessä sanoi Utgarda-Loki Thórillem ja kysyi, miten hän piti matkansa onnistuneena ja oliko hän tavannut ketään itseään väkevämpää. Thórr sanoi, ettei hän saattanut kieltää, että hänen oli käynyt vähän nolosti kohdatessaan hänet: 'Tiedän, että te tulette kutsumaan minua mitättömäksi mieheksi ja olen siihen tyytymätön.' Silloin sanoi Utgarda-Loki: 'Nyt sanon sinulle totuuden, kun olet tullut ulos linnasta etkä, jos minä elän ja taidan hallita, enää koskaan tule sinne, etkä totta tosiaan olisi koskaan tullutkaan sinne, jos olisin ennakkolta tiennyt, että olet niin väkevä ja että olit vähällä tuottaa meille suurta tuhoa. Mutta olen käyttänyt sinua vastaan silmänlumeita, ja ensi kerralla metsässä minä kohtasin teidät, ja kun sinä ajoit avata eväspussin, olin minä sitonut sen erityisellä rautasiteellä, etkä sinä löytänyt paikkaa, josta se oli avattava. Sen jälkeen iskit minua vasaralla kolmasti. Ensimmäinen isku oli heikoin ja kumminkin niin ankara, että se olisi ollut surmani, jos se olisi osunut paikalle, mutta sinä näit salini vieressä tasaisen kallion ja siinä kolme neliskulmaista laaksoa, joista yksi oli syvin, ne olivat sinun vasaranjälkiäsi; asetin kallion iskuja vastaan, mutta et sinä sitä nähnyt. Samoin oli myös kilpaleikkien laita, joita koettelitte hoviväkeni kanssa; ensimmäinen oli se, jonka Loki suoritti. Hän oli hyvin nälkäkäntynyt ja söi nopeasti, mutta se, jonka nimi on Logi (Liekki), on virvatuli, ja se poltti sukkelasti sekä kaukalon että lihan. Kun Thjálfu juoksi kilpaa sen kanssa, jonka nimi on Hugi (Ajatus), oli se minun ajatukseni, ja turha oli Thjálfin toivoa voivansa kilpailla sen kanssa nopeudessa. Ja kun sinä joit sarvesta ja sinusta tuntui käyvän hitaasti, niin tapahtui siinä totta tosiaan ihme, jota en olisi uskonut mahdolliseksi. Sarven toinen pää oli meressä, jota sinä et nähnyt; mutta nyt, kun tulet merelle, voit nähdä, miten paljon vesi on alentunut sinun juonnistasi. Sitä aluetta, mikä jäi kuiville, kutsutaan nyt vesijätöksi (fjora = se osa rantaa, mikä pakoveden aikana jää kuiville).' Ja vielä sanoi hän: 'Eikä minusta näyttänyt vähemmän arvokkaalta, että nostit kissan, ja sanoakseni sinulle totuuden, silloin kaikki peljästyivät, kun he näkivät, että nostit yhden sen jaloista maasta. Kissa ei ollutkaan se, miltä se näytti, se oli Midgardin käärme, joka ympäröi koko maata, ja sen pituus tuskin riitti pyrstön ja pään koskiessa maata, ja niin korkealle kurotit, ettei ollut enää pitkältä taivaaseen. Hyvin ihmeellisesti oli myös painisi laita, kun niin kauvan jaksoit pitää puoliiasi etkä pudonnut muuta kuin toiselle polvellesi painiessasi Ellin (Vanhuuden) kanssa, sillä ei ole sellaista syntynyt eikä tule syntymään, jota ei vanhuus kukistaisi, jos hän elää niin kauvan, että se hänet saavuttaa. Mutta nyt on totta, että meidän on erottava, ja parempi olisi kummallekin, ettette toisten tulisi minua tapaamaan. Minä tulen vielä muulloinkin puolustamaan linnaani samallaisilla tai toisenlaisilla petoksilla, niin ettette tule voittamaan minua.' Kun Thórr kuuli tämän puheen, tarttui hän vasaraansa ja heilautti sitä ilmassa, mutta kun hän aikoi iskeä sillä, ei hän nähnyt missään Utgarda-Lokia. Silloin kääntyi hän takaisin linnaan ja aikoi murskata sen, mutta hän näkikin edessään vain avaran ja kauniin tasangon eikä mitään linnaa. Silloin kääntyi hän pois ja kulki tietään, kunnes hän tuli takaisin Thrúdvangiin. Varmaa on, että hän silloin mielellään päätti koettaa tavata Midgardin käärmeen, mikä sittemmin tapahtuikin. Nyt en luule kenenkään voivan antaa sinulle parempia tietoja tästä Thórin matkasta."

47. Silloin sanoi Gangleri: "Sangen mahtava mies lienee Utgarda-Loki, mutta viekkautta ja taikaa käyttää hän paljon hyväkseen. Voi nähdä, kuinka mahtava hän on, koska hänellä on niin väkeviä hovilaisia, mutta eikö Thórr ole kostanut heille?" — Hárr vastasi: "Ei ole oppimattomallekaan tuntematonta, että Thórr hankki hyvityksen tästä matkasta, josta nyt on kerrottu, eikä hän viipynyt kauvaa kotona, ennenkuin hän varustautui niin kiireesti matkalle, ettei hänellä ollut vaunuja, ei pukkeja eikä seuralaisia. Hän lähti Midgardista nuorukaisen haahmossa ja tuli muutamana iltana erään jättiläisen luo, jonka nimi oli Hymir, Thórr oli siellä yötä, mutta päivän sarastaessa Hymir nousi ja pukeutui ja valmistautui soutamaan järvelle kaloja pyytämään. Thórr hyppäsi pystyyn, oli pian valmis ja pyysi, että Hymir sallisi hänen soutaa järvelle kanssaan, mutta Hymir sanoi, että hänestä olisi vähän apua, koska hän oli pieni ja nuori: 'ja sinun tulee vilu, jos istun niin kauvan ja niin kaukana järvellä kuin minun on tapana tehdä.' Mutta Thórr sanoi, että sen vuoksi saattaisi soutaa etäälle maasta, eikä ollut muka varmaa, hänkö ensiksi tahtoisu soutaa takaisin maihin, ja Thórr vihastui niin jättiläiselle, että oli vähällä läimäyttää häntä vasarallaan, mutta hän jätti sen tekemättä, koska hän aikoi koetella voimiaan

muualla. Hän kysyi Hymiltä, mitä he käyttävät syöttinä, mutta Hymir käski hänen itse hankkia syöttejä. Silloin lähti Thórr sinne, missä missä hän näki Hymille kuuluvan härkälauman, otti suurimman härän, jonka nimi oli Himinhjódr, repäisi siltä pään poikki ja vei sen mukanaan järvelle. Hymir oli silloin työntänyt veneen vesille. Thórr astui veneeseen ja istui perään, otti kaksi airoa ja alkoi soutaa, ja Hymin mielestä kulki vene eteenpäin hänen soutuessaan. Hymir soui kokassa ja hänen soudustaan kulki vene nopeasti. Silloin sanoi Hymir, että he olivat tulleet niille matalikoille, joilla hänen oli tapana istua ja onkia kampeloita; mutta Thórr sanoi tahtovansa soutaa paljon kauvemmas. He soutivat vielä kappaleen matkaa, silloin sanoi Hymir, että he olivat tulleet niin kauvas ulapalle, että olisi vaarallista Midgardin käärmeen tähden pysyttäytyä ulompana; mutta Thórr sanoi soutavansa vielä hetkisen. Niin hän tekikin, mutta Hymir ei ollut varsin hyvillään. Kun Thórr oli vetänyt aivot ylös, asetti hän kuntoon sangen lujan onkisiiman, jonka koukku ei ollut pienempi eikä heikompi. Sitten pani Thórr onkeen häränpään ja heitti sen mereen, siima meni pohjaan, ja totta tosiaan Thórr petti Midgardin käärmettä yhtä paljon kuin Utgarda-Loki oli pettänyt Thória, kun tämä nosti käärmeen kädellään. Midgardin käärme nielaisi häränpään, mutta koukku tarttui sen kitaan. Kun käärme tunsu sen, riuhtaisihe se niin rajusti, että Thórin molemmat nyrkit kolahtivat veneenlaitaa vasten. Silloin vihastui Thórr ja kokosi Aasavoimansa ja potkaisi niin lujasti, että hänen molemmat jalkansa puhkaisivat veneen, ja hän seiso merenpohjassa. Sitten veti hän käärmeen veneenlaidalle, mutta sen voi sanoa, ettei kukaan ole niin hirveätä näkyä nähnyt, joka ei nähnyt, kuinka Thórin silmät iskivät tulta käärmettä kohti, ja käärme tuijotti häneen alhaaltapäin ja ruiskutti myrkyä. Kerrotaan, että Hymir-jättiläisen kasvoilla väri vaihtui ja hän kalpeni kauhusta, kun hän näki käärmeen ja näki, kuinka vesi tulvi veneeseen ja ulos siitä. Samassa, kun Thórr tarttui vasaraansa ja heilautti sen ilmaan, sieppasi jättiläinen syöttiveitsensä ja katkaisi Thórin siiman veneenlaitaa vasten, ja käärme vaipui mereen, mutta Thórr heitti vasaransa sen jälkeen, ja sanotaan, että hän löi siltä pään poikki meressä; mutta minä luulen totuuden olevan sen, että Midgardin käärme elää vielä ja makaa ulkomeressä. Thórr puristi kätensä nyrkkiin ja iski Hymiä korvalle, niin että tämä suistui mereen; ja (vielä) voidaan nähdä hänen jalkapohjansa, mutta Thórr kahlasi maihin."

48. Silloin sanoi Gangleri: "Onko Aasoille tapahtunut vielä tärkeämpiä tapauksia? Suunnattoman urostyön suoritti Thórr tällä matkalla." — Hárr vastasi: "Kyllä olisi kerrottavina tapauksia, joita Aasat pitivät suurempiarvoisina. Mutta se on tämän kertomuksen alku, että Baldr hyvä oli nähnyt tärkeitä ja vaarallisia unia elämästään. Kun hän kertoi Aasoille unensa, neuvottelivat he yhdessä, ja päätettiin pyytää Baldr'ille turvallisuutta kaikellaista onnettomuutta vastaan, ja Frigg vannotti tulta ja vettä, rautaa ja kaikkia metalleja, kiviä, maata, puita, tauteja, eläimiä, lintuja, myrkyjä ja käärmettä säästämään Baldr'ia. Kun tämä oli tehty ja määrätty, oli Baldr'in ja Aasojen huvituksena se, että hän nousi kokouksessa, ja muista mitkä ampuivat häntä, mitkä iskivät, mitkä kivittivät, mutta mitä tahansa tehtiinkin, ei se vahingoittanut häntä, ja tämä näytti kaikista suurelta kunnialta. Mutta kun Loki Laufeynpoika näki tämän, oli hän pahoillaan siitä, ettei mikään vahingoittanut Baldr'ia. Hän meni Fensaliin Frigg'in luo ja otti naisen muodon. Silloin kysyi Frigg, tietäisikö tämä nainen, mitä Aasat toimittivat kokouksessaan. Hän sanoi, että kaikki ampuivat Baldr'ia ja ettei se häntä vahingoittanut. Silloin sanoi Frigg: 'Eivät mitkään aseet eivätkä puulajit tule vahingoittamaan Baldr'ia, olen vannottanut ne kaikki.' Silloin kysyi vaimo: 'Onko kaikki vannonut sääliä Baldr'ille?' Frigg vastasi: 'Länteenpäin Valholl'ista kasvaa vesa, jota kutsutaan nimellä Mistilteinn (viscum album), se oli minusta liian nuori vannotettavaksi.' Sen jälkeen hävisi nainen, mutta Loki otti mistelivesan ja meni kokoukseen. Hodr seiso siellä äärimmäisenä miesten piirissä, koska hän oli sokea. Silloin sanoi Loki hänelle: 'Miksi et ammu Baldr'ia?' Hän vastasi: 'Koska en näe, missä Baldr on, ja sitäpaitsi olen aseeton.' Silloin sanoi Loki: 'Tee toki kuten muut miehet ja osoita Baldr'ille sama kunnia kuin muut, kyllä näytän sinulle, missä hän seisoo, ammu häntä tällä vesalla.' Hodr otti mistelivesan ja ampui sillä Baldr'ia Lokin neuvon mukaan; nuoli lävisti Baldr'in, ja hän kaatui kuolleena maahan. Se oli suurin onnettomuus, mikä on tapahtunut jumalille ja ihmisille. Kun Baldr oli kaatunut, menivät kaikki Aasat sanattomiksi eivätkä kyyenneet edes nostamaan häntä. He katselivat toinen toisiaan, ja kaikilla oli sama mieliala häntä kohtaan, joka oli tehnyt teon, mutta ei kukaan saattanut kostaa, sillä siinä oli niin rauhoitettu paikka. Mutta kun Aasat koettivat puhua, puhkesivat he ensin itkuun, niin ettei kukaan voinut puhua toiselleen surustaan, mutta Odinn tunsu tämän vahingon sitä syvemmin, koska hän parhaiten tiesi, kuinka suuri tappio ja menetyks Baldr'in kuolema oli Aasoille. Kun jumalat tointuivat, sanoi Frigg ja kysyi, kuka Aasoista tahtois voittaa koko hänen rakkautensa ja suosionsa ratsastamalla Hel'in tietä myöten ja koettamalla löytää Baldr'in sekä tarjoomalla Hel'ille lunnaita, jos hän antaisi Baldr'in palata kotiin Asgardiin. Hän oli nimeltään Hermódr nopsa, Odinin poika, joka otti tehdäkseen tämän matkan. Silloin otettiin Sleipnir, Odinin hevonen ja talutettiin se esille, Hermódr nousi sen selkään ja ratsasti pois. Mutta Aasat ottivat Baldr'in ruumiin ja veivät sen rantaan. Hringhorni oli Baldr'in laivan nimi, se oli suurin kaikista laivoista, ja sen aikoivat jumalat työntää vesille ja siinä suorittaa Baldr'in ruumiin polttajaiset, mutta laiva ei hievahtanutkaan. Silloin lähetettiin hakemaan Jotunheimistä Hyrrokkinimistä jättiläisakkaa. Kun hän tuli ratsastaen sudella, kyykäärme ohjaksina, hyppäsi hän hevosen selästä, mutta Odinn kutsui neljä väkimiestä (berserkr) pitämään huolta hevosesta, eivätkä he saaneet sitä pidellyksi muuten kuin kaatamalla sen maahan. Hyrrokkin tarttui veneen kokkaan ja lykkäsi sen vesille ensi vetäisyllä, niin että telat tulta iskivät ja koko maa järisi. Silloin vihastui Thórr, tarttui vasaraansa ja olisi musertanut hänen päänsä, elleivät kaikki muut jumalat olisi pyytäneet hänelle

armoa. Sitten kannettiin Baldr'in ruumis laivaan, mutta kun hänen vaimonsa Nanna Nep'intytär näki sen, murtui hänen sydämensä surusta ja hän kuoli; hänetkin kannettiin roviolle, joka sytytettiin. Thórr meni ja pyhitti rovion Mjollnir-vasarallaan; mutta hänen jalkainsa edessä juoksenteli kääpiö nimeltä Littr, Thórr potkaisi sen tuleen, ja se paloi. Näihin ruumiinpolttajaisiin tuli monellaista kansaa, ensiksikin mainittakoon Odinn, hänen kanssaan tuli Frigg ja Odinin Valkýrjat ja korpit, mutta Freyr ajoi vaunuilla karjun vetämänä, jonka nimi oli Slidrugtanni, Heimdallr ratsasti Gulltopr nimisellä hevosella ja Freyja ajoi kissoillaan. Sinne tuli myöskin paljon jääjättiläisiä ja vuorijättiläisiä. Odinn pani roviolle kultasormuksen, jonka nimi on Draupnir; sillä oli se ominaisuus, että siitä joka yhdeksäs yö tippui kahdeksan yhtä painavaa kultasormusta kuin se itse. Baldr'in hevonen talutettiin roviolle täysissä valjaissa. Mutta Hermódistista on kerrottava, että hän ratsasti yhdeksän yötä pimeitä ja syviä laaksoja, niin ettei hän nähnyt mitään, kunnes hän tuli Gjallar-joelle ja ratsasti Gjallar-siltaa, joka on laskettu kiiltävällä kullalla. Módgudr on neidon nimi, joka vartioi siltaa. Tämä kysyi hänen nimeään ja sukuaan ja sanoi, että edellisenä päivänä oli sillan yli ratsastanut viisi joukkuetta kuolleita miehiä: 'mutta silta kumisee yhtä paljon yksin sinun allasi, eikä sinulla ole kuolleen väriä; miksi ratsastat täällä Hel'in tiellä'. Hän vastasi: 'Minä ratsastan Hel'in luo etsimään Baldr'ia, vai oletko sinä kenties nähnyt Baldr'in Hel'in tiellä?' Neito sanoi, että Baldr oli ratsastanut Gjallar-sillan yli; 'mutta tie Hel'iin kulkee alaspäin ja pohjoiseen'. Silloin ratsasti Hermódr, kunnes hän tuli Hel'in portille, siellä nousi hän hevosen selästä ja sitoi satulavyön lujasti, nousi sitten takaisin hevosen selkään ja kannusti sitä, ja hevonen laukkasi niin rajusti portin yli, ettei se tullut sen lähellekään. Hermódr ratsasti rakennuksen luo, nousi hevosen selästä ja meni sisälle saliin ja näki siellä veljensä Baldr'in istuvan kunnia-istuimella. Hermódr yöpyi sinne, mutta aamulla pyysi hän Hel'iltä, että Baldr saisi ratsastaa hänen kanssaan kotiin, ja ilmaisi kuinka suuri suru Aasojen kesken vallitsi; mutta Hel sanoi, että nyt osoittautuisi, oliko Baldr niin rakastettu, kuin on sanottu. 'Jos kaikki kappaleet maailmassa, elävät ja kuolleet, itkevät häntä, silloin saa hän lähteä Aasojen luo takaisin, mutta hän saa pysyä Hel'in luona, jos joku vastustaa sitä, tai ei tahdo itkeä.' Silloin nousi Hermódr, mutta Baldr saattoi hänet ulos salista, otti Draupnir-sormuksen ja lähetti sen Odinille muistoksi. Nanna lähetti Frigg'ille vaatekappaleen ja vielä muita lahjoja, ja Fullalle sormuksen. Silloin ratsasti Hermódr samaa tietä takaisin ja tuli Asgardiin ja ilmoitti siellä kaikki kuulemansa ja näkemänsä. Sen jälkeen lähettivät Aasat lähettejä koko maailmaan pyytämään, että itkettäisiin Baldr pois Hel'istä, ja kaikki tekivät niin, ihmiset ja eläimet, kivet, puut ja kaikki metallit kuten lienet nähnyt näiden kappalten itkevän, kun ne joutuvat kylmästä lämpimään. Kun lähettiläät lähtivät kotiin ja olivat hyvin toimittaneet asiansa, löysivät he erään jättiläisnaisen istumassa kallionrotkossa, hänen nimensä oli Thokk. He pyysivät häntä itkemään Baldr'ia Hel'istä, mutta hän sanoi: 'Thokk itkee kuivia kyyneliä Baldr'in kuoleman johdosta. Ei elämässä eikä kuolemassa ilahuttanut minua miehen poika — pitäköön Hel omansa.' Arvellaan, että se olisi ollut Loki Laufeynpoika, joku on saanut enin onnettomuutta aikaan Aasojen kesken."

49. Silloin sanoi Gangleri: "Paljon sai Loki aikaan, kun hän ensin aiheutti Baldr'in surman ja sitten sen, ellei häntä lunastettu Hel'istä, mutta kostettiinkö tämä hänelle?" — Hárr sanoi: "Kyllä hän sai siitä palkan, jota hän kauvan tulee muistamaan. Kun jumalat olivat häneen vihastuneet niin kovasti kuin saattoi odottaakin, pakeni hän ja piiloutui eräälle vuorelle ja rakensi sinne huoneen, jossa oli neljä ovea, jotta hän voisi nähdä huoneesta jokaiselle neljälle ilmansuunnalle, mutta monta kertaa päivässä muuttihe hän lohenmuotoon ja kätkeytyi Fránangr-nimiseen koskeen. Silloin mietti hän, mitä keinoja Aasat tulisivat käyttämään pyytääkseen hänet koskesta. Mutta kun hän istui huoneessa, otti hän pellavalankaa ja punoi siitä silmukoita kuten verkkoa sittemmin kudottiin, ja hänen edessään roihusi tuli. Silloin näki hän, että Aasat olivat vähän matkan päässä hänestä; sillä Odinn oli nähnyt Hlidskjálf'ista, missä hän oli. Hän hyppäsi heti pystyyn ja sukelsi jokeen, mutta heitti verkon tuleen. Kun Aasat tulivat huoneeseen, meni ensiksi sisälle hän, joka oli kaikkein viisain ja jonka nimi oli Kvasir, ja kun hän näki tuleessa hiiltyneet verkonjätteet, ymmärsi hän, että se oli oleva kalanpyydys, ja huomautti siitä toisiakin Aasoja. He ottivat ja tekivät itselleen verkon sen mukaan kuin he hiiltyneistä jätteistä näkivät Lokin tehneen. Kun verkko oli valmis, menivät Aasat joelle ja heittivät verkon koskeen. Thórr piteli toista verkonpäättä, toista pitelivät kaikki muut Aasat, ja he vetivät verkkoa. Mutta Loki ui edellä ja asettui kahden kiven väliin. He vetivät verkon hänen ylitseen ja tunsivat, että oli jotain elävää tiellä. He menivät toistamiseen ylös koskelle, heittivät verkon veteen ja kiinnittivät siihen jotakin niin raskasta, ettei mikään voinut liukua sen alitse. Silloin Loki ui verkon edellä, mutta kun hän näki, ettei ollut enää pitkältä mereen, hyppäsi hän verkonsyrjän yli ja heittäytyi koskeen. Nyt näkivät Aasat, missä hän ui, he menivät vielä kerran ylös koskelle ja jakoivat verkon kahteen osaan, mutta Thórr kahlasi jälestä keskeltä jokea, ja niin he kulkivat merelle. Mutta Loki näki kaksi mahdollisuutta olevan, hengenvaarallista oli uida mereen, toinen mahdollisuus oli vielä kerran hypätä verkon yli; tämän hän tekikin ja hyppäsi mitä sukkelimmin verkonreunan yli. Thórr tavoitti häntä ja tarttui häneen käsin; mutta hän liukui käsistä, niin että Thórr sai kiinni vasta pyrstöstä, ja sen tähden on lohi suippo pyrstöstä. Nyt oli Loki pyydetty ja julistettu rauhattomaksi ja hän pantiin erääseen luolaan. Sitten ottivat Aasat kolme tasaista paatta, asettivat ne syrjälleen ja hakkasivat läven kuhunkin paateen."

"Sitten otettiin Lokin pojat Váli ja Nari eli Narfi, Aasat muuttivat Välin raatelevan suden muotoon, ja hän raateli veljensä Narfin. Sitten ottivat Aasat tämän suolet ja sitoivat niillä Lokin noiden kolmen

teräväreunaisen paaden päälle; yksi niistä on hänen harteittensa alla, toinen lanteitten, kolmas pohkeitten, ja nämä siteet muuttuivat raudaksi. Sitten otti Skadi kyykäärmeen ja ripusti sen hänen ylitseen, jotta myrkkö valuisi käärmeestä hänen kasvoilleen. Mutta hänen vaimonsa Sigyn seisoo hänen vieressään ja pitelee vatia myrkkypisaroiden alla. Kun vati on täysi, menee hän ja kaataa pois myrkyä, mutta sillä välin tippuu myrkkö Lokin kasvoille. Silloin kouristaa häntä niin ankarasti, että koko maa vapisee — sitä te kutsutte maanjäristykseksi — siinä hän makaa kahlehdyttuna Ragna-rökr'iin asti."

50. Silloin sanoi Gangleri: "Mitä on kerrottavaa Ragna-rökr'istä? Sitä en ole koskaan ennen kuullut mainittavan." Hárr sanoi: "Suuria on kerrottavana siitä ja paljon, ensiksikin, että tulee talvi, jota kutsutaan nimellä Fimbulvetr. Silloin tuiskuaa lunta joka suunnalta, on kova pakkanen, ja tuimat tuulet puhaltavat, eikä aurinko paista. Tällaisia talvia on kolme peräkkäin, eikä ole välillä kesää, mutta niiden edellä on kolme muuta talvea, joiden kuluessa on kaikkialla maailmassa suuria taisteluita. Silloin surmaavat veljekset toisiaan ahneudesta, eikä kukaan säästä isää tai poikaa miestapossa eikä aviosuhteitten loukkaamisessa. Sitten tapahtuu sangen tärkeä tapaus, kun susi nielaisee auringon; sitä pidetään suurena onnettomuutena. Sitten sieppaa toinen susi kuun ja saa siten myös aikaan suurta vahinkoa, tähdet häviävät taivaalla. Silloin tapahtuu sekin, että maa ja kaikki vuoret tärisevät niin, että puut irtaantuvat maasta, ja vuoret sortuvat, kaikki kahleet ja siteet katkeavat ja kirpoavat. Silloin pääsee Fenrisúlfr irti, ja meri tulvehtii maalle, sillä silloin Midgardin käärme kiemurtelee jättiläisvimmassa ja matelee maihin. Silloin tapahtuu myös, että Naglfar-niminen laiva pääsee valloilleen. Se on tehty kuolleitten kynsistä, ja sen tähden olkoon sanottu varotukseksi, että, jos joku kuolee leikkaamattomin kynsin, lisää hän paljon aineita Naglfar-laivaan, jonka jumalat ja ihmiset soisivat myöhään valmistuvan. Tämän tulvan aikana pääsee Naglfar irti. Hrymr on nimeltään jättiläinen, joka ohjaa Naglfar-laivaa. Fenrisúlfr syöksyy kita ammollaan, sen alaleuka käy maahan ja yläleuka ulottuu taivaaseen; se ammottaisi vielä enemmän, jos olisi tilaa, tulta iskevät sen silmät ja sieraimet. Midgardin käärme ruiskuttaa myrkköä, niin että se pirskoittaa sillä koko ilman ja maan, se on hirvittävä ja kulkee suden rinnalla. Tässä jymyssä halkeaa taivas, ja Múspell'in pojat ratsastavat esille, Surtr ratsastaa eellimmäisenä, ja hänen edessään ja takanaan on leiskuva tuli. Hänen miekkansa on sangen hyvä ja loistaa kirkkaammin kuin aurinko. Mutta kun he ratsastavat Bifrost'in yli, silloin murtuu se kuten aikaisemmin on sanottu. Múspell'in pojat tunkeutuvat kentälle, jonka nimi on Vígrídr (Taistelutuoksinnan kenttä), sinne tulevat silloin myös Fenrisúlfr ja Midgardin käärme. Sinne tulevat myös sittemmin Loki ja Hrymr ja tämän kanssa kaikki jääjättiläiset, Lokia taas seuraavat kaikki Hel'in toverit, Múspell'in pojilla on oma taistelujärjestönsä ja se on sangen loistava. Vigridr-kenttä on sata peninkulmaa joka taholle. Kun tämä tapahtuu, silloin nousee Heimdallr, puhaltaa rajusti Gjallar-torveen ja herättää kaikki jumalat, ja he pitävät kokousta yhdessä. Silloin ratsastaa Odinn Mímin kaivolle, ja saa Mímitä neuvoja itselleen ja sotajoukolleen. Silloin värjyy Yggdrasilin saarni, eikä mikään taivaassa eikä maan päällä ole pelotta. Aasat ja kaikki Valholl'in soturit pukeutuvat asepukuun ja rientävät kentälle. Eellimmäisenä ratsastaa Odinn kultakypäri päässä, yllä kaunis haarniska ja vyöllä miekka nimeltä Gungnir. Hän hyökkää Fenris-sutta kohden, ja Thórr hänen rinnallaan, mutta hän ei voi auttaa Odinia, sillä hänellä on täysi työ taistellessaan Midgardin käärmeen kanssa. Freyr taistelee Surtin kanssa tuimassa kaksintaistelussa, kunnes Freyr kaatuu; se aiheuttaa hänen kuolemansa, että häneltä puuttuu oiva miekkansa, jonka hän oli antanut Skirnille. Sillävälin on päässyt irti Garmr-koirakin, joka oli ollut kahlehdyttuna Gnipa-luolan edustalla; se tuottaa suurimman onnettomuuden; se taistelee Týr-jumalan kanssa, ja he surmaavat toisensa. Thórin onnistuu surmata Midgardin käärme, mutta hän astuu vain yhdeksän askelta pois päin, niin hän vaipuu maahan kuolleenä siitä myrkyä, jota käärme oli ruiskuttanut häntä vastaan. Susi nielaisee Odinin, siten hän kuolee; mutta samassa astuu Vidarr esiin ja tallaa toisella jalallaan suden alaleukaan. Siinä jalassa on hänellä kenkä, tähän on kaikkina aikoina koottu ainetta, näet nahkaliuskoja, joita vuollaan kengistä varpaitten ja kantapäähän kohdalta. Sen tähden tulee jokaisen, joka tahtoo olla Aasoille avuksi, viskata pois ne liuskat. Toisella kädellä tarttuu Vidarr suden yläleukaan ja repäisee sen kidan, ja niin kuolee susi. Loki ottelee Heimdallin kanssa, ja he surmaavat toisensa. Sen jälkeen viskaa Surtr tulta maan päälle ja polttaa koko maailman."

51. Silloin sanoi Gangleri: "Mitä jää sitten jällelle, kun koko maailma on palanut, ja kaikki jumalat ja Valholl'in soturit ja koko ihmissuku ovat kuolleet, ja kumminkin olette ennen sanoneet, että jokainen ihminen tulee ikuisesti elämään jossakin maailmassa." — Silloin vastasi Thridi: "Paljon on hyviä ja paljon pahoja olinpaikkoja, paras on olla Gimlé'ssä taivaalla, ja runsaasti on hyviä juomia niitä rakastaville salissa, jonka nimi on Brimir, se on pakkasettomassa paikassa. Mieluisa on myöskin sali, joka on Nida-tuntureilla, se on punaisesta kullasta ja nimeltään Sindri. Näissä saleissa tulevat asumaan hyvät ja hurskaat ihmiset. Ruumisrannalla (Nástrandir) on suuri, mutta paha sali, jonka ovi on pohjoiseen. Se on kokonaan punottu käärmeitten selistä kuten pajuista tehty huone. Kaikki käärmeenpäät kääntyvät sisään huoneeseen ja ruiskuttavat myrkköä, niin että salin läpi juoksee myrkkövirtoja. Niiden yli kahlaavat valapatot ja murhaajat. Mutta Hvergelmissä on pahinta: siellä piinaa Nidhoggr vainajain ruumiita."

52. Silloin sanoi Gangleri: "Eläkö silloin vielä joitakin jumalia, ja onko olemassa maata tai taivasta?" — Hárr sanoi: "Maa kohoo silloin merestä viheriänä ja ihanana, siinä kasvavat pellot kylvämättä. Vidarr

ja Váli elävät, siis ei meri eikä Surtin tulo ole heitä vahingoittanut. He asuvat Ida-lakeudella, missä ennen oli Asgardr, ja sinne tulevat silloin Thórin pojat, Módi ja Magni, ja tuovat mukanaan Mjollnir-vasaran. Sitten tulevat sinne Baldr ja Hodr Hel'istä. He istuutuvat silloin kaikki yhdessä puhumaan, muistelemaan salaisuuksiaan ja juttelemaan entisistä tapahtumista, Midgardin käärmeestä ja Fenris-sudesta. Silloin löytävät he ruohikosta kultataulut, jotka olivat olleet Aasojen omia. — Hoddmímisholt-nimisessä paikassa on kaksi ihmistä nimeltä Lif ja Lif-Thrasir ollut kätöksessä Surtin palon aikana, heidän ruokanaan ovat aamun kastepisarat. Näistä ihmisistä tulee polveutumaan niin suuri suku, että koko maailma tulee kansoitetuksi. Mutta kummalliselta tuntunee sinusta, että aurinko oli saanut yhtä ihanan tyttären kuin se itse oli, ja tämä kulkee äitinsä rataa. — Jos vielä osaat kysyä etemmäs ajassa, niin silloin en tiedä, mistä sen olet saanut, sillä en ikinä ole kuullut kenenkään pitemmältä kertovan maailman menosta — ja nyt käytä hyväksesi kuulemiasi niinkuin olet sen käsittänyt."

53. Sen jälkeen kuuli Gangleri suurta jyskettä joka puolelta ja kääntyi ympäri, ja kun hän katseli enemmän ympärilleen, huomasi hän seisovansa tasaisella kentällä eikä nähnyt mitään salia eikä linnaa. Silloin meni hän tiehensä, tuli kotiin valtakuntaansa ja kertoi siellä, mitä hän oli nähnyt ja kuullut, ja hänen jälkeensä kertoivat kaikki toinen toiselleen nämä kertomukset.

MUUTAMA SANA SELITYKSEKSI.

Kalevalan, oman suuren kansanrunoelmamme yhteydessä on paljon puhuttu myös islantilaisesta Eddasta, jonka sisällys on kuitenkin suomalaiselle lukijakunnalle ollut verrattain vähän tunnettu. Aika siis lienee toimittaa ainakin joku osa siitä suomalaiseen asuun.

Huomattava on, että nimellä Edda kulkee kaksikin eri teosta, nimittäin *Vanhempi eli Runollinen Edda* ja *Nuorempi eli Suorasanainen Edda*. Tämä nimi "Edda", joka merkitsee "Runo-oppi", on oikeastaan jälkimäiselle kuuluva, sittemmin on se siirtynyt edellisellekin, koska molemmat kokoonpanot sisällykseltään varsin läheisesti liittyvät toisiinsa.

Suorasanainen Edda jakaantuu kolmeen osaan: 1) *Gylfaginning* (Gylfin harhanäky), 2) *Skáldskaparmál* (Runouden kieli) ja 3) *Háttatal* (Eri runomuotojen luettelo). Koko teos on aijottu nuorille, harjaantumattomille runoniekkoille osittain suorastaan esikuvaksi, osittain oppaaksi ja ohjeeksi. Edellisessä tarkoituksessa on syntynyt teoksen viimeinen osa *Háttatal*, joka samalla on sisällykseltään Norjan kuninkaalle Hakon vanhalle ja hänen jaarlilleen Skulille omistettu ylistysrunoelma. Se täyttää 102 säkeen pituisena, mitä vaihtelevimpiin runomittoihin puettuna sepitelmänä oivallisesti tarkoituksensa. Varsinaisen niin sanoaksemme "runouden oppikirjan" muodostaa *Skálskaparmál*. Se on pääasiassa suorasanainen, järjestelmällinen esitys runoudessa käytettävästä kuvakielestä, joka melkein rajattoman moninaisuutensa ja vivahtelunsa vuoksi oli erikoisesti opittava. Samalla sisältää se otteita sekä suorasanaisessa että runomuodossa kansan vanhoista taruista, joiden tuntemista runollisten vertauskuvien ymmärtäminen edellyttää. Perinpohjaisemman ja yhtenäisemmän esityksen islantilaisten jumalaistarustosta, alkaen maailman luomisesta ja maailman loppuun päätyen, sisältää kumminkin *Nuoremman Eddan* ensi osa *Gylfaginning*. Kertomuksen asu on suorasanaisten vuoropuhelun muotoon sommiteltu, mutta tekijä on sinne tänne sirotellut melkoisen määrän runomuotoisista lähteistä peräisin olevia otteita, ikäänkuin todistuskappaleiksi kertomilleen.

Mies, jolla on kyllin kykyä pystyäkseen luomaan teoksen sellaisen kuin Nuorempi Edda, oli nimeltään Snorri Sturluson. Tämä nerokas islantilainen kirjailija ja taitava valtiomies eli vuosien 1178 ja 1241 välillä. Hän oli syntynyt vanhasta, mainehikkaasta suvusta, joka oli isänmaalleen antanut m.m. kuuluisan runoilijan Snorri hyvän. Kolmivuotiaasta asti oli Snorri Sturluson kasvatettavana erään arvossa pidetyn ylimyksen kodissa, missä hän lapsuutensa aikana lienee perehtynyt Norjan kuninkaitten ynnä Islannin historiaan sekä kotimaansa maantietoon. Ollessaan 19 vuotias menetti Snorri kasvatusisänsä. Silloin oli hänen isävainajansa perintö tuhlattu, ja Snorrin veli ja kasvatusveli toimittivat hänet naimisiin Herdis-nimisen naisen kanssa. Tämän maatilalla asui hän sitten, kunnes hän perittyään erään toisen sellaisen muutti sille, eroten samalla todellisuudessa, joskaan ei virallisesti, puolisostaan, joka jäi asumaan kotitaloonsa. Snorri saavutti sittemmin yhä vaikuttavamman aseman kotimaassaan, vieläpä asetettiin hänet useita eri kertoja korkeimpaan virkaan, lainlukijaksi. Hän teki myös matkoja Norjaan, missä herttua Skuli ja aluksi kuningas Hakonkin häntä suosivat. Mutta samalla sai hän vuosien kuluessa kärsiä paljon sekä sukulaistensa että maamiestensä häikäilemättömän epäluulon ja kateuden tähden ja joutui moniin selkkauksiin, sekä usein viattomasti syytetyksi. Lopuksi sai hän surmansa runossa ylistämänsä kuninkaan toimesta ja oman vävyensä, erään vallanhimoisen ylimyksen kädestä. Snorrin luonteen huomattavimpia piirteitä olivat maltillisuus ja rauhanrakkaus, vaikka hänen vaikuttiminaan olivatkin vallan ja maineen pyynti ja joskaan hän ei aikakautensa yleisen

luonteen mukaisesti ollut yksityiselämältään moitteeton. Snorri isänmaallisten pyrintöjen todellisuus ja saavutukset tulivat näkyviin vasta hänen sorruttuaan räikeänä vastakohtana sille kohtalolle, jonka alaiseksi Islanti hänen jälkeensä joutui menettäessään täydellisesti itsenäisyytensä.

Snorri Sturluson on myös kuuluisa verrattain laajasta kirjallisesta toiminnastaan. Niinpä on *Heimskringla*, kokoelma Norjan kuninkaitten elämäkertoja, hänen tuotantoaan. Hän on myös kohottanut rappeutuvan islantilaisen runouden kukoistukseen sekä omilla runoelmillaan että välillisesti edistämällä tätä yllämainitulla teoksellaan Eddalla. Kuten islantilaiset eristetyssä kotimaassaan yleensä varhain heräsivät kansallistuntoon, niin oli Snorri Sturlusonkin täysin selvillä sen henkisen omaisuuden arvosta, joka kansan taruihin kätkeytyi, ja niin onkin hänen selittävä ja valaiseva esityksensä niistä jälkimaailmalle ollut ja on edelleen oleva arvokas.

Seuraavassa *Gylfaginningin* käännöksessä, jonka tarkoituksena on antaa mahdollisimman todenmukainen käsitys alkuperäisestä tekstistä, on pääpaino pantu suorasanaiseksi osalle, kun taas runomuotoisista todistuskappaleista osa tarpeettomana kertauksena on jätetty pois, osa suorasanaisesti suomennettu.

Muutamien ominaisnimissä esiintyvien, kielellemme vieraitten äännemerkkien selitys lienee paikallaan. Niinpä tavataan niissä vokaalimerkki, joka osoittaa alkukielessä avonaista o-äännettä, mikä n.k. u-äänteenmukauksen kautta on syntynyt varhaisemmasta a-sta. Konsonantit d ja th (erikoisella kirjaimella merkitty) ilmaisevat edellinen puheäänellistä, jälkimäinen puheäänentöntä henkäysäännettä, spiranttia, jotka vielä meidän päivinäme tavataan, vaikkakin nyt molemmat samoin (th) merkittyinä englannin kielessä, edellinen esim. sikäläisessä sanassa brother (veli), jälkimäinen sanassa month (kuukausi). Korkomerkkiä on islantilaisessa kirjoituksessa käytetty ääntiön pituutta osoittamaan. Siten merkittyjen isojen kirjainten puutteessa on nimen alussa täytynyt joko käyttää pientä kirjainta (sanan ensi kerran esiintyessä) taikka tavallista isoa kirjainta, esim. ódinn, Odinn.

Taivutettaessa on ominaisnimistä, jotka päättyvät kielessä hyvin yleiseen nominatiivin tunnukseen -r, tämä sijapäätte jätetty pois, noudattamalla täten periaatetta, jonka mukaan taivutamme esim. Homeros, Homerón.

Käännöksen vastaavaisuuden alkutekstiin on tarkastanut tohtori Ralf Saxén, suomalaisen asun taas professori Kaarle Krohn. Itse käännöstyön on suorittanut ylioppilas Liisa Bergius.

End of Project Gutenberg's Edda: taruopillinen alkuosa, by Snorri Sturluson

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK EDDA: TARUOPILLINEN ALKUOSA; GYLFIN
HARHANÄKY (GYLFAGINNING) ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the

user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original "Plain Vanilla ASCII" or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or

unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we

do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.